

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
BIZNESA, VADĪBAS UN EKONOMIKAS FAKULTĀTE
FINANŠU UN GRĀMATVEDĪBAS NODAĻA

SIA “GAUJAS KOKS” FINANŠU ANALĪZE

The financial analysis of company SIA “Gaujas Koks”

BAKALAURA DARBS

Finanšu menedžementa profesionālā bakalaura studiju programma

Autors: **Laura Gātere**

Studenta apliecības.Nr.: lg15029

Darba vadītājs: M.ekon., lektore Larisa Bule

RĪGA 2019

SATURA RĀDĪTĀJS

ANOTĀCIJA	3
ANNOTATION	4
IEVADS	5
1. UZŅĒMUMA FINANŠU ANALĪZES TEORĒTISKIE ASPEKTI	7
1.1. Finanšu analīzes būtība, mērķis un uzdevumi	7
1.2. Finanšu analīzes lietotāji	8
1.3. Finanšu analīzes veidi un metodes	10
1.4. Finanšu pārskatu sastāvdaļas un to analīze	11
1.5. Finanšu analīzē izmantojamie rādītāji	14
1.5.1. Kapitāla struktūras rādītāji	15
1.5.2. Likviditātes rādītāji	16
1.5.3. Rentabilitātes rādītāji	18
1.5.4. Naudas plūsmas rādītāji	21
2. SIA “GAUJAS KOKS” FINANŠU ANALĪZE	25
2.1. Uzņēmuma vispārējs raksturojums	25
2.2. SIA “GAUJAS KOKS” strukturāli dinamiskā analīze	27
2.3. Kapitāla struktūras rādītāju analīze	32
2.4. Likviditātes rādītāju analīze	36
2.5. Rentabilitātes rādītāju analīze	39
2.6. Naudas plūsmas analīze	42
3. SIA “GAUJAS KOKS” NOZARES RAKSTUROJUMS	46
3.1. Kokapstrādes nozares vispārējs raksturojums	46
3.2. Uzņēmuma finanšu rādītāju salīdzinājums ar nozares vidējiem rādītājiem	47
SECINĀJUMI	59
PRIEKŠLIKUMI	61
IZMANTOTĀ LITERATŪRA UN AVOTI	62
PIELIKUMI	64

ANOTĀCIJA

Bakalaura darbs ir par uzņēmuma SIA “Gaujas Koks” finanšu analīzi. Finanšu analīze ir ļoti svarīga, jo ar tās pielietošanas metodēm ir iespējams pamanīt iespējamus draudus un tos laicīgi novērst, lai tie neradītu nelabvēlīgu un neatgriezenisku iespaidu uz uzņēmuma darbību.

Bakalaura darba mērķis ir balstoties uz speciālās literatūras veikt SIA “Gaujas Koks” finansiālā stāvokļa analīzi, no iegūtajiem rezultātiem veikt secinājumus un izstrādāt priekšlikumus uzņēmuma darbības pilnveidošanai un attīstībai.

Darbs ir veidots trīs daļās, pirmajā daļā tiks apskatīti finanšu analīzes teorētiskie aspekti, otrajā daļā tiks izpētīts uzņēmums SIA “Gaujas Koks” un veikta tā finansiālā stāvokļa analīze, trešajā nodaļā tiks salīdzināti uzņēmuma finanšu rādītāji ar nozares vidējiem rādītājiem.

Bakalaura sastāv no 63 lapaspusēm.

Pētījuma periods ir no 2013.gada līdz 2017.gadam.

Atslēgvārdi: finanšu analīze, kokapstrāde, likviditāte, rentabilitāte, kapitāla struktūra

ANNOTATION

Bachelor's thesis is about financial analysis of SIA “Gaujas Koks”. Financial analysis is very important because its application methods can detect potential threats and prevent them in time, so that they do not have an adverse and irreversible impact on the company's operations.

The aim of the bachelor thesis is to analyze the financial situation of SIA “Gaujas Koks” based on the special literature, to draw conclusions from the obtained results and to develop proposals for improvement and development of the company's activity.

The work is structured in three parts, the first part will deal with the theoretical aspects of financial analysis, the second part will examine the company SIA “Gaujas Koks” and the analysis of its financial position, the third chapter will compare the company's financial indicators with the industry average.

The Bachelor consists of 63 pages.

The research period is from 2013 to 2017.

Keywords: financial analysis, woodworking, liquidity, profitability, capital structure

IEVADS

Par bakalaura darba tematu ir izvēlēta uzņēmuma SIA “Gaujas Koks” finanšu analīze. Darba autore šo tematu izvēlējās, jo finanšu plānošana, prognozēšana, analīze un novērtēšana ir jebkura ilgspējīga uzņēmuma pamatā. Bez finanšu analīzes nav iedomājama neviena uzņēmuma darbība.

Pēc darba autores domām uzņēmumam finanšu analīze ir ļoti nozīmīga un nepieciešama, jo ar tās pielietošanas metodēm ir iespējams pamanīt iespējamus draudus un tos laicīgi novērst, lai tie neradītu nelabvēlīgu un neatgriezenisku iespaidu uz uzņēmuma darbību. Uzņēmuma vadībai ir svarīga finanšu analīze, lai varētu redzēt uzņēmuma stiprās un vājās puses, lai varētu pieņemt pareizus lēmumus nākotnē.

Uzņēmums savu finansiālo darbību var novērtēt ar vairākiem finansiālo stāvokli raksturojošiem rādītājiem – kapitāla struktūras, likviditātes, rentabilitātes un naudas plūsmas rādītāji. Šie rādītāji sniedz skaidru priekšstatu par uzņēmuma stabilitāti un attīstības perspektīvām.

Ļoti svarīgi ir salīdzināt uzņēmuma finansiālos rādītājus ar uzņēmuma nozares vidējiem rādītājiem, lai spētu izvērtēt uzņēmuma pozīcijas nozarē un lai pilnvērtīgi spriestu par uzņēmuma finansiālo stāvokli. Salīdzinot rādītājus ir iespējams novērtēt kādas pozīcijas ir nepieciešams uzlabot.

Bakalaura darba mērķis ir balstoties uz speciālās literatūras, veikt SIA “Gaujas Koks” finansiālā stāvokļa analīzi, no iegūtajiem rezultātiem veikt secinājumus un izstrādāt priekšlikumus tā darbības pilnveidošanai un attīstībai.

Lai sasniegtu mērķi tiks pielietoti šādi darba uzdevumi:

1. Uz speciālās literatūras pamata, izprast finanšu analīzes būtību, metodes, saturu un izpētīt finanšu analīzes koeficientus.
2. Izvēlēties metodi ar kādu tiks veikta finanšu analīze, lai gūtu priekšstatu par uzņēmuma finansiālo stāvokli.
3. Izvērtēt SIA “Gaujas Koks” finansiālās darbības rezultātus pēdējo 5 gadu laikā.
4. Izpētīt un apkopot informāciju kāda ir kokapstrādes nozare Latvijā.
5. Salīdzināt uzņēmuma SIA “Gaujas Koks” finanšu analīzes rādītājus ar nozares rādītājiem.
6. Izdarīt secinājumus un sniegt priekšlikumus uzņēmuma SIA “Gaujas Koks” finanšu stāvokļa uzlabošanai.

Darba pētāmais uzņēmums ir SIA "Gaujas Koks". SIA "Gaujas Koks" ir privāts kokapstrādes uzņēmums, kas atrodas netālu no Siguldas, un tam ir vairāk kā 25 gadu pieredze kvalitatīvu koksnes izstrādājumu ražošanā. Uzņēmums ir dibināts 1991.gadā un no pašiem pirmsākumiem vienīgais darbības veids ir skujuoku (egles un priedes) zāģmateriālu ražošana.

Darba autore izvēlējās tieši šo uzņēmumu, jo tas ir viens no lielākajiem kokapstrādes uzņēmumiem Latvijā ar daudzu gadu pieredzi. Šīs nozares uzņēmumus ietekmē dažādi risku faktori – cenu svārstības zāģbaļķiem un zāģmateriāliem, lielā konkurence, pieprasījums – tas būtiski var ietekmēt finansiālo darbību, tāpēc ir svarīgi izpētīt kā tas ietekmē SIA "Gaujas Koks".

Darba izstrādes gaitā tiks pielietotas šādas pētniecības metodes:

- Analīze – tiks pielietota, lai izpētītu uzņēmuma finanšu pārskatus, izprastu darbības rezultātus un spētu tos analizēt.
- Monogrāfiskā jeb aprakstošā metode – tiks pielietota, lai interpretētu aprēķinātos rādītājus un veiktu secinājumus.
- Grafiskā metode- tiks pielietota izveidojot attēlus un tabulas rezultātu atspoguļošanai.

Bakalaura darbā teorētiskā materiāla avoti balstās uz latviešu un ārzemju speciālās literatūras grāmatām, analīze balstās uz statistikas, Lursoft uzņēmumu datu bāzes un interneta resursiem.

Pētījuma periods ir pēdējie pieci gadi par kuriem ir pieejami finanšu pārskati, kas ir no 2013.gada līdz 2017.gadam. Tika izvēlēts šāds pētījuma periods, jo darba mērķis ir izvērtēt uzņēmuma finansiālo darbību un dot priekšlikumus tā uzlabošanai, tāpēc ir nepieciešami jaunākie dati. 2018.gada finanšu pārskats vēl nav pieejams.

Bakalaura darbs sastāv no trīs daļām, kuras tiks veidotas pamatojoties uz izteikto mērķi un uzdevumiem. Pirmajā daļā tiks apskatīta finanšu analīzes būtība, metodes, uzdevumi, analīzes lietotāji, kā arī tiks aprakstīti finanšu analīzes rādītāji, lai darba otrajā daļā tos varētu praktiski pielietot. Darba otrajā daļā tiks izpētīta SIA "Gaujas Koks" darbība, tā finansiālais stāvoklis, finanšu rādītāji, veikti secinājumi. Trešajā daļā tiks izpētīta kokapstrādes nozare kopumā un salīdzināti SIA "Gaujas Koks" finanšu rādītāji ar nozares vidējiem rādītājiem, lai rastu priekšstatu vai uzņēmums ir veiksmīgs savā nozarē un ar attīstības perspektīvām.

Darba raksturs ir vairāk teorētisks. Ar teorētiskām nostādnēm un to praktisku pielietošanu uzņēmumā tiks parādīti virzieni nākotnes finanšu lēmumu pieņemšanai.

1. UZŅĒMUMA FINANŠU ANALĪZES TEORĒTISKIE ASPEKTI

1.1. Finanšu analīzes būtība, mērķis un uzdevumi

Ilgspējīga uzņēmuma darbība nav iespējama bez finanšu plānošanas, vadības un analīzes. Finanšu analīze ļauj ieskatīties uzņēmuma darbībā, izvērtēt vai uzņēmums darbojas efektīvi. Veicot šo analīzi var spriest vai uzņēmums ir maksāspējīgs, pietiekami likvīds un rentabls.

Finanšu analīzē tiek ņemti dati no bilances, peļņas un zaudējumu aprēķina, naudas plūsmas un tiek aprēķināti uzņēmuma darbībai svarīgi rādītāji. Tie tiek salīdzināti ar iepriekšējo gadu rādītājiem, kā arī ar nozares, kurā darbojas uzņēmums vidējiem rādītājiem.

Termins “analīze” ir radies no grieķu vārda “analysis”, kas tulkojumā nozīmē “sadalīt, saskaldīt”. Jebkura sadalīšana ļauj ieskatīties pētāmā objekta iekšienē, noteikt katra elementa nozīmi. Ar analīzi plašākā nozīmē tiek saprasta spēja iepazīt priekšmetu un apkārtējās vides parādības, pamatojoties uz viena vesela sadalīšanu pa daļām, un to izpētīšana visā tā būtībā.¹

Saimnieciskās darbības analīze tiek veikta pirms svarīgu lēmumu pieņemšanas, tā pamato vadītāja lēmumus un rīcību un ir zinātnisks pamatojums uzņēmuma vadīšanā, kā arī nodrošina pieņemto lēmumu objektivitāti un efektivitāti.²

Finanšu analīzes mērķis ir iegūt vadības lēmumu pieņemšanai nepieciešamo informāciju. Finanšu analīzes uzdevums ir raksturot uzņēmuma stāvokli pašreizējā laika momentā un tā izmaiņu dinamiku, kā arī noteikt, kādi uzņēmuma darbības parametri ir pieņemami un uzturami esošajā līmenī, bet kādi – neapmierinoši un operatīvi koriģējami.³

Uzņēmuma saimnieciskās darbības analīzei ir svarīga loma uzņēmuma vadīšanā. Analīzes uzdevums, no vienas puses, ir noteikt uzņēmuma darbības efektivitāti pārskata periodā un noteikto mērķu sasniegšanu, bet, no otras puses, noteikt uzņēmuma darbības attīstības iespējamus virzienus esošajā un perspektīvajā periodā, ņemot vērā nepieciešamos materiālus, finansiālos un darbaspēka resursus. Tāpēc analīze jāveic mērķtiecīgi, lai izzinātu tāda uzņēmuma iespējas uz rezerves, kas nodrošinātu esošo resursu optimālu izmantošanu.⁴

¹ Rurāne, M., *Finanšu menedžments*. Rīga: Rīgas Starptautiskā ekonomikas un biznesa administrācijas augstskola, 2006. 242 lpp.

² Turpat

³ Rurāne, M. *Finanšu pārvaldība un attīstība*. Rīga: Izdevniecība Avots, 2019. 145 lpp.

⁴ Rurāne, M., *Finanšu menedžments*. Rīga: Rīgas Starptautiskā ekonomikas un biznesa administrācijas augstskola, 2006. 243 lpp.

Pēc savas būtības un satura finanšu analīze ir finansiāla rakstura informācijas uzkrāšana un izmantošana nolūkā:

- novērtēt uzņēmuma esošo un perspektīvo stāvokli;
- novērtēt uzņēmuma līdzekļu stāvokli;
- novērtēt uzņēmuma kapitāla pietiekamību un attīstības iespējas, raugoties no finansiālā nodrošinājuma pozīcijām;
- noskaidrot papildu finansēšanas avotu pieejamības iespējas un mērķtiecību;
- novērtēt uzņēmuma darbības efektivitāti un pašu kapitāla palielināšanas iespējas;
- novērtēt aizņemtā kapitāla izmantošanas racionalitāti.¹

Pēc darba autores domām finanšu analīze parāda uzņēmuma spēju reaģēt uz dažādā veida ekonomiskajām, finansiālajām, pieprasījuma un citām izmaiņām. Tāpēc finanšu analīzē ir ieinteresētas dažādas lietotāju grupas.

1.2. Finanšu analīzes lietotāji

Finanšu pārskatu informācijas lietotāju loks ir ļoti plašs, un tos nosacīti var iedalīt vairākās kategorijās atkarībā no analīzes mērķa un interešu objekta.²

- Vadība – personas, kurām īpašnieki uzticējuši uzņēmuma līdzekļus un to pārvaldīšanu. Šai pārskatu lietotāju grupai ir nepieciešama pilna informācija par uzņēmuma finansiālo stāvokli un saimnieciskās darbības rezultātiem. Galvenā uzmanība finanšu analīzes procesā tiek veltīta rentabilitātes paaugstināšanai un likviditātes saglabāšanai.
- Īpašnieki – īpašniekiem informācija nepieciešama, lai novērtētu, cik efektīvi uzņēmuma vadība izpilda savas funkcijas un kādas ir tendences ieguldījumu vērtības pieaugumam.
- Darījumu partneri – pie šīs lietotāju grupas pieder:
 - Piegādātāji, kurus interesē vai uzņēmums ir maksātspējīgs, tātad – vai spēs laikus norēķināties par piegādāto produkciju un cik liels varētu būt finanšu risks, slēdzot piegādes līgumus;

¹ Rurāne, M. *Finanšu menedžments*. Rīga: Rīgas Starptautiskā ekonomikas un biznesa administrācijas augstskola, 2006, 245 – 246 lpp

² Šneidere, R., *Finanšu analīzes metodes uzņēmuma maksātspējas prognozēšanai*. Rīga: Lietišķās informācijas dienests, 2009. 43 lpp.

- Pircēji, kurus interesē informācija par uzņēmuma darbības turpināšanas iespējām, it īpaši ja ir noslēgti ilgtermiņa līgumi par pasūtījumu piegādi. Finanšu analīzes procesa galvenā vērība tiek pievērsta maksātspējas un likviditātes rādītājiem.
- Kreditori – pie šīs grupas pieskaitāmas kredītiestādes, kuras izsniedz ilgtermiņa vai īstermiņa kredītus, piedāvā kredītlīnijas pakalpojumus. Kreditoriem ir jābūt pārliecinātiem, ka uzņēmums spēs samaksāt kredīta procentus un, pienākot termiņam, dzēst parādu saistības. Tādēļ kreditori analizē un novērtē rentabilitātes rādītājus, peļņas lielumu pirms kredīta procentu nomaksas un izmaiņas naudas plūsmā.
- Valsts institūcijas – Statistikas pārvalde un Valsts ieņēmumu dienests. Statistikas pārvalde apkopo informāciju no uzņēmumu finanšu pārskatiem un aprēķina vidējos finanšu pamatrādītājus – maksātspēju, likviditāti, aktivitāti un rentabilitāti, sadalot šos finanšu pamatrādītājus pa vispārējās ekonomiskās klasifikācijas veidiem. Valsts Ieņēmumu dienests analizē uzņēmuma finanšu pārskatus, lai novērtētu uzņēmuma aprēķināto nodokļu lielumu un to samaksu valsts budžetā, jo nodokļu iekasēšana ir viens no valsti un sabiedrību stabilizējošiem faktoriem nākotnē.
- Darbinieki – darbiniekus interesē, vai uzņēmuma finansiālais stāvoklis ir stabils, vai tas attīstās, jo no tā ir atkarīgas darbinieku karjeras iespējas, darbavietas saglabāšana un darba samaksa. Finanšu pārskatu analīzes procesā galvenā uzmanība tiek pievērsta rentabilitātes, likviditātes un maksātspējas rādītājiem un to izmaiņu tendencēm.
- Apdrošināšanas kompānijas – tām ir svarīga informācija par uzņēmuma īpašuma un finansiālo stāvokli, lai novērtētu iespējamo riska pakāpi, sniedzot tam apdrošināšanas pakalpojumus.
- Arodbiedrības – arodbiedrības analizē uzņēmuma finanšu pārskatus, lai organizētu sarunas ar uzņēmuma vadību par darbinieku darba līguma nosacījumu uzlabošanu – algas pielikumu, darba laika samazināšanu, veselības aprūpes uzlabošanu.¹

Izpētot cik daudz ir finanšu analīzes lietotāju, tas darba autorei ļauj nonākt pie secinājuma, ka finanšu analīze ir svarīga visai sabiedrībai kopumā.

¹ Šneidere. R., *Finanšu analīzes metodes uzņēmuma maksātspējas prognozēšanai*. Rīga: Lietišķās informācijas dienests, 2009. 44-45 lpp.

1.3.Finanšu analīzes veidi un metodes

Finanšu analīzi var iedalīt trīs lielās grupās:

- Prediktīvās finanšu analīzes metodes balstās uz komercsabiedrības ieņēmumu/finansiālā stāvokļa prognozēm. Visbiežākajām prognozes balstās uz modeļiem, kuru pamatā ir ekonometrisku metožu izmantošana. Prediktīvās finanšu analīzes metodes tiek plaši izmantotas komercsabiedrību bankrotēšanas varbūtības noteikšanai (piemēram, E.Altmaņa diskriminanta funkcijas “Z-score” modelis).
- Normatīvās finanšu analīzes metodes balstās uz komercsabiedrības darbības faktisko un sagaidāmo rezultātu salīdzināšanu. Šāds salīdzinājums tiek veikts, balstoties uz iekšējo komercsabiedrības informāciju. Tas ļauj efektīvāk vadīt komercsabiedrību, plānot tās darbību nākotnē. Komercsabiedrības darbības faktisko un sagaidāmo rezultātu salīdzināšana var tikt veikta gan attiecībā uz dažādiem finanšu koeficientiem (piemēram, aprites koeficienti, rentabilitātes koeficienti u.c.), gan atsevišķiem bilances/ peļņas vai zaudējumu aprēķina posteņiem, kā arī komercsabiedrības naudas plūsmu.
- Deskriptīvās finanšu analīzes metodes balstās uz grāmatvedības (vēsturiskās) informācijas izmantošanu. Metode tiek lietota, lai novērtētu komercsabiedrības finansiālo stāvokli iepriekšējā periodā.¹

Visbiežāk finanšu analīzē izmanto tieši deskriptīvās finanšu analīzes metodes. Šī darba analīzes daļa tiks balstīta uz šo metodi. Finanšu analīzi var veikt pielietojot šādas metodes:

- Pārskatu horizontālā vai tendenču analīze;
- Pārskatu vertikālā analīze;
- Faktoru analīze;
- Rādītāju salīdzinošā analīze;
- Finanšu koeficientu aprēķināšana.

Horizontālā analīze ļauj noskaidrot dažādu pārskatu posteņu absolūtās un relatīvās novirzes salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu.²

Vertikālā analīze ir finanšu pārskata proporcionāla analīze, kurā katrs finanšu pārskata rindas postenis ir uzskaitīts procentos uz citu posteni. Tas nozīmē, ka katrs peļņas vai zaudējumu

¹ Materiāli no “Komercsabiedrību finanšu stāvokļa analīze” mācību kursa

² Rurāne, M. *Finanšu menedžments*. Rīga: Rīgas Starptautiskā ekonomikas un biznesa administrācijas augstskola, 2006, 251 lpp.

aprēķina rindas postenis tiek izteikts kā procentuālā daļa no bruto pārdošanas, bet katrs bilances posteņa postenis tiek uzsākts procentos no kopējiem aktīviem.¹

Faktoru analīze parāda atsevišķu finansiālās darbības faktoru ietekmi uz galvenajiem uzņēmuma ekonomiskajiem rādītājiem.²

Rādītāju salīdzinošā analīze paredz pētāmo rādītāju salīdzināšanu ar nozares vidējiem vai analogiem galveno konkurentu rādītājiem.³

Finanšu koeficientu aprēķināšana ir komercsabiedrības finanšu pārskatu datu attiecību aprēķināšana un rādītāju savstarpējo sakarību noteikšana. Finanšu koeficientu analīze ir viena no visizplatītākajām finanšu analīzes metodēm.⁴ Finanšu koeficienti iedalās vairākās grupās:

- Kapitāla struktūras rādītāji – ļauj novērtēt komercsabiedrības finansēšanās avotu sastāvu. Kapitāla struktūru raksturojošie rādītāji tiek izmantoti, lai novērtētu komercsabiedrības finansiālo stabilitāti, komercsabiedrības maksātnespējas/bankrota iestāšanās varbūtību.⁵
- Likviditātes rādītāji – novērtē uzņēmuma spēju savlaicīgi un pilnā apjomā segt savas īstermiņa saistības uz apgrozāmo līdzekļu rēķina.⁶
- Rentabilitātes rādītāji – raksturo uzņēmuma darbības efektivitāti gan kopumā, gan atsevišķus tā darbības virzienus (ražošanas, komerciālo, finanšu darbību). Rentabilitāte atšķirībā no peļņas ir pilnīgāks rādītājs, jo parāda peļņas un patērēto resursu attiecības.⁷
- Aprites rādītāji – novērtē uzņēmuma spēju radīt ienākumu, veicot “Nauda – Prece – Nauda1” aprites ciklu, raksturo uzņēmuma apgrozāmo līdzekļu pārvaldības apstākļus un novērtē to ietekmi uz uzņēmuma finansiālo stāvokli⁸

1.4.Finanšu pārskatu sastāvdaļas un to analīze

Uzņēmuma sagatavotie finanšu pārskati atspoguļo visus finanšu darījumus, kas notikuši periodā - parasti gadā. Šo darījumu sekas var sagrupēt un šīs “grupas” sauc par “finanšu pārskatu

¹ Steven M, Bragg. *Financial Analysis*. AccountingTools, Inc. 2014. 52 lpp.

² Rurāne, M. *Finanšu pārvaldība un attīstība*. Rīga: Izdevniecība Avots, 2019. 146 lpp.

³ Turpat

⁴ Materiāli no “Komercsabiedrību finanšu stāvokļa analīze” mācību kursa.

⁵ Turpat

⁶ Rurāne, M. *Finanšu pārvaldība un attīstība*. Rīga: Izdevniecība Avots, 2019. 181 lpp.

⁷ Rurāne, M. *Uzņēmuma finanses*. Rīga: Jumava, 2007. 187 lpp.

⁸ Rurāne, M. *Finanšu pārvaldība un attīstība*. Rīga: Izdevniecība Avots, 2019. 163 lpp.

elementiem”. Finanšu pārskatos ir pieci elementi. Trīs no šiem elementiem - aktīvi, saistības un pašu kapitāls - palīdz aprakstīt uzņēmuma finanšu stāvokli, un tie ir atspoguļoti bilancē vai finanšu stāvokļa pārskatā (divi dažādi nosaukumi vienam un tam pašam, kas notiek bieži grāmatvedībā). Pārējie divi elementi, ienākumi un izdevumi ir saistīti ar finanšu rezultātiem un ir atspoguļoti peļņas vai zaudējumu aprēķinā.¹

Aktīvi ir resursi, kurus uzņēmums ieguvis savā rīcībā pagātnes notikumu dēļ un no kuriem nākotnē uzņēmumam ir gaidāmi ekonomiski labumi.

Saistības ir pašreizējs uzņēmuma pienākums, ko radījuši notikumi pagātnē, un sagaidāms, ka, tās izpildot, no uzņēmuma aizplūdis resursi, kas ietver ekonomiskus labumus.

Pašu kapitāls ir uzņēmuma daļa aktīvos, kas atlikusi pēc visu tā saistību atskaitīšanas.²

Bilance satur informāciju par uzņēmuma aktīviem, saistībām un akcionāru kapitālu uz kādu konkrētu datumu. Uzņēmuma aktīvus iedala divās lielās grupās: ilgtermiņa aktīvos un apgrozāmajos līdzekļos. Apgrozāmos līdzekļus veido naudas līdzekļi un citi posteņi, kuru izmantošanas termiņš ir īsāks par vienu gadu. Tos iedala četrās grupās:

- naudas līdzekļi;
- īstermiņa saistības (vērtspapīri un līdzdalība kapitālos);
- debitori;
- preču, materiālu uzkrājumi.

Bilances saistību puse sastāv no trīs daļām:

- akcionāru jeb pašu kapitāls;
- īstermiņa saistības;
- ilgtermiņa saistības.³

Uzņēmuma peļņas vai zaudējumu aprēķins satur finanšu informāciju, kas atspoguļo tā ražošanas darbības rezultātus. Atšķirībā no bilances peļņas vai zaudējumu aprēķins aptver uzņēmuma darbību konkrētā laika periodā vai konkrētā atskaites gadā. Parasti šis periods nav ilgāks par finanšu vai kalendāro gadu. Peļņas vai zaudējumu aprēķins parāda, cik veiksmīgi uzņēmums izmanto savus aktīvus, kas ir atspoguļoti bilancē jeb, citiem vārdiem, uzņēmuma vadības darbības efektivitāte aizvadītajā periodā tiek atspoguļota peļņas vai zaudējumu atskaitē.⁴

¹ Jim O’Hare. *Analyzing Financial Statements for Non-Specialists* London; New York, NY: Routledge, 2013 (e-grāmata).pp 4.

² Grigorjeva, R., Jesemčika A., Leibus, I., Svarinska, A. *Finanšu grāmatvedība*. Rīga: Izglītības solī, 2004. 225 lpp.

³ Praude, V. *Finanšu instrumenti*. Rīga: Burtene, 2010. 360 lpp.

⁴ Turpat 361 lpp.

Naudas plūsmas pārskats ir finanšu pārskatu sastāvdaļa, kuras posteņos atsevišķi norāda naudas plūsmas, kas radušās no sabiedrības pamatdarbības, ieguldīšanas darbības un no finansēšanas darbības, kā arī naudas un tās ekvivalentu pieaugumu vai samazinājumu un atlikumus.¹

Bilances analīzes mērķis ir raksturot un vērtēt uzņēmuma līdzekļu un to finansēšanas avotu struktūru un dinamiku.

Bilances analīze sākas ar visa uzņēmuma īpašuma summas raksturojumu un tās izmaiņu dinamiku apskatāmajā periodā. Analīzes rezultāts ir secinājumi par īpašuma pieaugumu vai samazinājumu, minot tos bilances posteņus, kuros šīs izmaiņas ir notikušas, kā arī šos izmaiņu avotus.

Tāpat analīzes gaitā tiek vērtēta atsevišķu aktīvu un pasīvu elementu struktūras dinamika, to izmaiņu objektīvie iemesli, pozitīvās un negatīvās sekas, un sniegts slēdziens par

- aktīvu pieaugumu vai samazinājumu;
- aktīvu un pasīvu struktūras izmaiņām;
- galveno ilgtermiņa ieguldījumu un apgrozāmo līdzekļu elementu ietekmi uz uzņēmuma finansiālo stāvokli;
- nesadalītās peļņas un pašu kapitāla pieaugumu vai samazinājumu.²

Vertikālā jeb struktūras analīze

Pārskatu struktūras analīzes gaitā var gūt priekšstatu par atsevišķu pārskatu posteņu elementu īpatsvaru kopējā rādītājā: piemēram, bilancē – apgrozāmajos līdzekļos, ilgtermiņa ieguldījumos, aktīvos vai pasīvos. Bet peļņas pārskatā – par izmaksu struktūru vai to īpatsvaru apgrozījumā u.c.³

Analīzes gaitā jāpievērš uzmanība tiem elementiem, kuriem ir lielākais īpatsvars, un elementiem, kuri mainījušies lēcienveidīgi. Tieši elementi, kuriem ir maksimālais īpatsvars aktīvos un pasīvos, var būt uzņēmuma finansiālā stāvokļa izmaiņu iemesls.⁴

Bilances struktūras un posteņu izmaiņu analīze parāda:

- kāds ir apgrozāmo līdzekļu un ilgtermiņa ieguldījumu apjoms, kā mainās to proporcijas, uz kā rēķina tie tiek finansēti;
- kādi posteņi pieaug paātrinātos tempos un kā tas ietekmē bilances struktūru;

¹ Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu likums, pieņemts 22.10.2015

² Rurāne, M. *Finanšu pārvaldība un attīstība*. Rīga: Izdevniecība Avots, 2019. 154 lpp.

³ Turpat

⁴ Turpat 155 lpp.

- kādu aktīvu daļu sastāda ražošana un gatavo preču krājumi un debitoru parādi;
- cik liela ir pašu apgrozāmo līdzekļu daļa, un cik lielā mērā uzņēmums ir atkarīgs no aizņemtā kapitāla;
- kāds ir aizņemtā kapitāla sastāvs pēc izmantošanas ilguma;
- kāda daļa pasīvos ir parādiem valstij, bankām, darbiniekiem.¹

Horizontālā analīze

Horizontālās jeb dinamiskās analīzes metodes būtība ir pētāmo rādītāju lielumu analizējamā periodā salīdzināšana ar to pašu rādītāju lielumu iepriekšējā periodā (bāzes gadā) vai ar budžetā paredzēto rādītāju. Horizontālā analīze:

- Sniedz priekšstatu par uzņēmuma izaugsmes tempiem, par uzņēmuma ienākumu un izdevumu pieauguma tempu proporciju;
- Ļauj noskaidrot uzņēmuma attīstības tendences un to cikliskumu, iekšējo un ārējo faktoru ietekmi uz uzņēmuma darbības rezultātiem.

Dinamikas vai horizontālā analīze parāda pētāmo rādītāju pārmaiņu tendences un dod iespēju analīzes gaitā izpētīt dažādu faktoru ietekmi uz dotā rādītāja pārmaiņām un noteikt to lielumu. Pārmaiņas tiek analizētas ar dinamikas indeksa palīdzību vai procentuālā izteiksmē.²

1.5. Finanšu analīzē izmantojamie rādītāji

Finanšu koeficients – viena grāmatvedības rādītāja attiecība pret citu rādītāju.

Finanšu koeficientu analīze – dažādu finanšu atskaišu rādītāju savstarpējo sakarību, kā arī dažādu rādītāju sakarību pētīšana vienā un tajā pašā atskaitē.

Izmantojot koeficientus, ir iespējams novērtēt uzņēmuma finanšu darbību no dažādiem aspektiem un līdz ar to paplašinātu finanšu atskaišu informatīvo saturu. Katrs finanšu rādītājs saista vienu bilances posteni (vai arī peļņas vai zaudējumu aprēķina posteni) ar citu vai arī, kas gadās biežāk, kāds bilances postenis tiek pretstatīts peļņas vai zaudējumu aprēķina postenim. Tādā veidā uzmanība tiek akcentēta nevis uz absolūtiem finanšu atskaišu rādītājiem, bet gan uz uzņēmuma rentabilitāti, likviditāti, finansiālo struktūru, ieguldīto līdzekļu atdevi utt.³

¹ Rurāne, M. *Finanšu pārvaldība un attīstība*. Rīga: Izdevniecība Avots, 2019. 155 lpp.

² Rurāne, M. *Finanšu menedžments*. Rīga: Rīgas Starptautiskā ekonomikas un biznesa administrācijas augstskola, 2006, 262 lpp

³ Praude, V. *Finanšu instrumenti*. Rīga: Burtene, 2010. 367 lpp.

1.5.1. Kapitāla struktūras rādītāji

Kapitāla struktūras rādītāji ļauj novērtēt komercsabiedrības finansēšanas avotu sastāvu. Kapitāla struktūru raksturojošie rādītāji tiek izmantoti, lai novērtētu komercsabiedrības finansiālo stabilitāti, komercsabiedrības maksātspējas/ bankrota iestāšanās iespējamību.¹

Finansiālā stabilitāte raksturo uzņēmuma darbības riska līmeni, tā atkarību no aizņemtā kapitāla un uzņēmuma iespējas norēķināties par savām saistībām nākotnē.²

Pašu kapitāla koeficients (equity ratio)

$$\text{Pašu kapitāla koeficients} = \frac{\text{Pašu kapitāls}}{\text{Kopējais kapitāls}} \quad [1.1.]^3$$

Pašu kapitāla koeficients tiek aprēķināts ar [1.1.] formulu. Šis rādītājs raksturo pašu kapitāla īpatsvaru kopējā kapitāla struktūrā, tātad uzņēmuma īpašnieku un kreditoru interešu attiecību. Koeficientam jābūt pietiekami augstam, kas raksturo stabilu uzņēmuma finanšu līdzekļu struktūru. Šādai struktūrai dod priekšroku kreditori, pieņemot lēmumu par kredīta piešķiršanu uzņēmumam. Ja aizņemto līdzekļu īpatsvars nav augsts, tas rada aizsardzību pret zudumiem aktivitātes pazemināšanas periodos, kā arī garantiju kredītu saņemšanai. Koeficienta vēlamās robežas: $0,5 < K_1 < 1$. Pārsniegums par 0,5 norāda uz finanšu neatkarības pastiprināšanu no ārējiem līdzekļiem.⁴

Saistību koeficients (debt ratio)

$$\text{Saistību koeficients} = \frac{\text{Saistības}}{\text{Kopējais kapitāls}} \quad [1.2.]^5$$

Saistību īpatsvars bilancē tiek aprēķināts pēc [1.2.] formulas. Saistību īpatsvars bilancē rāda aizņemto līdzekļu īpatsvaru kopējā kapitālā. Jo šis rādītājs ir zemāks, jo labprātāk kreditori izsniegs kredītu. Normālā līmenī šis rādītājs ir ap 0,4-0,8.⁶

Finanšu svira (financial leverage)

$$\text{Finanšu svira} = \frac{\text{Saistības}}{\text{Pašu kapitāls}} \quad [1.3.]^7$$

¹ Materiāli no "Komercesabiedrību finanšu stāvokļa analīze" mācību kursa.

² Rurāne, M. *Finanšu pārvaldība un attīstība*. Rīga: Izdevniecība Avots, 2019. 188 lpp.

³ Materiāli no "Komercesabiedrību finanšu stāvokļa analīze" mācību kursa.

⁴ Saksonova, S. *Finanšu informācijas un pārskatu praktiskā izmantošana uzņēmumu finanšu lēmumu pieņemšanā*. Rīga: Info Tilts, 2012. 105 lpp.

⁵ Materiāli no "Komercesabiedrību finanšu stāvokļa analīze" mācību kursa.

⁶ Saksonova, S. *Finanšu informācijas un pārskatu praktiskā izmantošana uzņēmumu finanšu lēmumu pieņemšanā*. Rīga: Info Tilts, 2012. 105 lpp.

⁷ Materiāli no "Komercesabiedrību finanšu stāvokļa analīze" mācību kursa.

Finanšu sviras vai finansiālā riska koeficients ir kapitāla struktūru raksturojošs un apkopojošs rādītājs, jo visi pārējie rādītāji nosaka tā lielumu, to aprēķina pēc [1.3.] formulas.

Ekonomiskajā literatūrā tiek minēti normatīvi šim koeficientam, bet praktiski tādu nav, jo tie var būt atšķirīgi dažādām nozarēm. Tajās nozarēs, kur ir lēna kapitāla aprīte un augsts ilgtermiņa ieguldījumu īpatsvars, šis koeficients nedrīkst būt augsts.

Speciālisti uzskata, ja šis rādītājs ir sasniedzis koeficientu 1, tad uzņēmuma finansiālā stabilitāte ir sasniegusi kritisko punktu, tas nozīmē, ka uzņēmums daudz izmanto aizņemto kapitālu. Koeficienta lieluma kritiskās robežas lielā mērā ir atkarīgas arī no saimnieciskās darbības rakstura un apgrozāmo līdzekļu aprītes ātruma.¹

Pēc darba autores domām kapitāla struktūras rādītāji ir vieni no svarīgākajiem uzņēmuma rādītājiem, jo tie parāda kā uzņēmums strādā, vai ir spējīgs iztikt bez augstām saistībām un ir ar pozitīvu tendenci palielināties pašu kapitālam.

1.5.2. Likviditātes rādītāji

Ar likviditātes analīzes palīdzību vērtē uzņēmuma maksātspēju, sniedz atzinumu par finansiālā līdzsvara un maksātspējas saglabāšanu nākotnē.²

Likviditātes analīzes mērķis ir novērtēt uzņēmuma spēju savlaicīgi un pilnā apjomā segt savas īstermiņa saistības uz apgrozāmo līdzekļu rēķina.³

Likviditātes analīze ļauj atbildēt uz vairākiem jautājumiem:

1. Cik lielā mērā uzņēmums ir spējīgs segt savas īstermiņa saistības?
2. Kāds ir šī seguma drošības līmenis?
3. Vai ir iespējama īstermiņa aizņemtā papildu kapitāla piesaistīšana, lai uzņēmumam nerastos finansiālā krīze?

Likviditātes novērtēšanai ir paredzēti visi zināmie likviditātes koeficienti. Visiem rādītājiem, kuri tiek izmantoti likviditātes koeficientu aprēķinos, ir jābūt no viena un tā paša atskaites perioda.⁴

¹ Rurāne, M. *Finanšu menedžments*. Rīga: Rīgas Starptautiskā ekonomikas un biznesa administrācijas augstskola, 2006, 299 – 300 lpp

² Saksonova, S. *Finanšu informācijas un pārskatu praktiskā izmantošana uzņēmumu finanšu lēmumu pieņemšanā*. Rīga: Info Tilts, 2012. 107 lpp.

³ Rurāne, M. *Finanšu pārvaldība un attīstība*. Rīga: Izdevniecība Avots, 2019. 181 lpp.

⁴ Turpat

Kopējās likviditātes koeficients (current ratio)

$$\text{Kopējās likviditātes koeficients} = \frac{\text{Apgrozāmie aktīvi}}{\text{Īstermiņa saistības}} \quad [1.4.]^1$$

Ja kopējās likviditātes koeficients ir zemāks par 1, uzņēmumam ir kritisks finansiālais stāvoklis, tas darbojas liela riska apstākļos, to aprēķina pēc [1.4.] formulas.

Ja apgrozāmie aktīvi ir lielāki par īstermiņa pasīviem, uzņēmumu var uzskatīt par veiksmīgi funkcionējošu. Kopējās likviditātes rādītājs rāda relatīvu pārsnieguma apmēru. Rādītāja lielums var ievērojami atšķirties atsevišķās nozarēs un darbības veidos, bet tā samērīgs pieaugums parasti uzskatāms par labvēlīgu tendenci. Praksē parasti izmantotais normatīvs ir 1,5-2, bet tā ir aptuvena vērtība. Ja koeficients ir pārāk liels (>3), tas norāda, ka aktīvu vadības problēma un apgrozāmie līdzekļi netiek efektīvi izmantoti. Šim rādītājam ir virkne īpatnību, kuras jāņem vērā salīdzinot rādītājus laikā un telpā.²

Starposma likviditātes rādītājs (quick ratio)

$$\text{Starposma likviditāte} = \frac{(\text{apgrozāmie aktīvi} - \text{krājumi})}{\text{Īstermiņa saistības}} \quad [1.5.]^3$$

Starposma likviditātes rādītāju aprēķina pēc [1.5.] formulas. Starposma likviditātes rādītājs ir saistīts ar uzņēmuma saimnieciskajā darbībā iesaistīto aktīvu kapitālu. To ir nepieciešams aprēķināt, jo atsevišķi apgrozāmie līdzekļi nav vienādi likvīdi. Ja, piemēram, naudas līdzekļi ir tiešie saistību dzēšanas avoti, tad krājumi var tikt izmantoti šim mērķim tikai pēc to realizācijas. To zemākā robeža ir 0,8-1,0.⁴

Analizējot šī koeficienta dinamiku, nepieciešams ņemt vērā faktorus, kuri ietekmēja tā izmaiņas. Piemēram, ja starpsauga likviditātes pieaugums bija saistīts galvenokārt ar nepamatotiem debitoru parādiem, tas nevar pozitīvi raksturot uzņēmuma darbību.⁵

¹ Materiāli no "Komercesabiedrību finanšu stāvokļa analīze" mācību kursa.

² Saksonova, S. *Finanšu informācijas un pārskatu praktiskā izmantošana uzņēmumu finanšu lēmumu pieņemšanā*. Rīga: Info Tilts, 2012. 107 lpp.

³ Materiāli no "Komercesabiedrību finanšu stāvokļa analīze" mācību kursa.

⁴ Saksonova, S. *Finanšu informācijas un pārskatu praktiskā izmantošana uzņēmumu finanšu lēmumu pieņemšanā*. Rīga: Info Tilts, 2012. 108 lpp.

⁵ Turpat

Absolūtās likviditātes koeficients (cash ratio)

$$\text{Absolūtās likviditātes rādītājs} = \frac{\text{Nauda} + \text{īstermiņa vērtspapīri}}{\text{Īstermiņa saistības}} \quad [1.6.]^1$$

Absolūtās likviditātes koeficients parāda uzņēmuma spēju segt savas īstermiņa saistības ar vislikvīdākajiem uzņēmuma aktīviem, naudas līdzekļiem, to aprēķina pēc [1.6.] formulas. Absolūtās likviditātes koeficients novērtē uzņēmuma likviditāti pēc uzņēmuma rīcībā esošo naudas līdzekļu apmēra. Tas ir viens no visdrošākajiem likviditātes novērtējumiem. Normālos saimniekošanas apstākļos šis rādītājs atrodas 0,1-0,7 robežās. Jo augstāka šī likviditāte, jo uzņēmums stabilāks. Bet dažreiz tas var arī nozīmēt, ka uzņēmuma rīcībā ir vairāk naudas, nekā to spēj efektīvi izmantot.²

1.5.3. Rentabilitātes rādītāji

Rentabilitāte ir relatīvs rādītājs, kas raksturo uzņēmuma finansiālo rezultātu, tā darbības ienesīguma līmeni un efektivitāti kopumā. Rentabilitātes rādītāji vērtē uzņēmuma ienesīgumu no dažādām pozīcijām un tiek grupēti atbilstoši ekonomiskā procesa dalībnieku interesēm.³

Rentabilitātes rādītāji raksturo peļņas veidošanas faktoru vidi. Tāpēc to vērtējums ir obligāts, veicot salīdzinošo analīzi un novērtējot uzņēmuma finansiālo stāvokli. Rentabilitātes līmenis ļauj novērtēt uzņēmuma spēju saimnieciskās darbības procesā ģenerēt nepieciešamo peļņu un raksturot aktīvu un ieguldītā kapitāla izmantošanas efektivitāti. Rentabilitātes rādītāji parāda peļņas un patērēto resursu attiecības. Analizējot uzņēmuma ražošanas darbību, rentabilitātes rādītāji tiek izmantoti kā investīciju politikas un cenu veidošanas instruments.⁴

Rentabilitāte ir uzņēmuma darbības efektivitātes rādītājs. Rentabilitāti nosaka, uzņēmuma neto peļņu dalot ar neto apgrozījumu, ar uzņēmuma kopējo vai pašu kapitālu vai aktīvu kopsummu. Šie rādītāji atspoguļo patērētos līdzekļus vai realizētās produkcijas apjomu.⁵

Rentabilitāte ir ieguldītā kapitāla atdeve peļņas veidā. Tā ir peļņas un kāda uzņēmuma darbību raksturojoša rādītāja attiecība, kas izteikta procentos. Atkarībā no analīzes mērķa

¹ Materiāli no "Komercesabiedrību finanšu stāvokļa analīze" mācību kursa.

² Saksonova, S. *Finanšu informācijas un pārskatu praktiskā izmantošana uzņēmumu finanšu lēmumu pieņemšanā*. Rīga: Info Tilts, 2012. 108 lpp.

³ Rurāne, M. *Finanšu menedžments*. Rīga: Rīgas Starptautiskā ekonomikas un biznesa administrācijas augstskola, 2006, 284 lpp.

⁴ Turpat

⁵ Saksonova, S. *Finanšu informācijas un pārskatu praktiskā izmantošana uzņēmumu finanšu lēmumu pieņemšanā*. Rīga: Info Tilts, 2012. 109 lpp.

rentabilitātes aprēķināšanai var izmantot neto peļņu, bruto peļņu vai peļņu pirms procentiem un nodokļu atskaitīšanas. Bet, lai salīdzinātu trīs galveno rentabilitātes rādītāju līmeņus, rentabilitātes aprēķināšanas formulu skaitītājā tiek izmantota neto peļņa.¹

Tā kā rentabilitātes aprēķinos tiek izmantoti analizējamā perioda dati, aprēķinu rezultāti būs tieši atkarīgi no perioda garuma. Rentabilitātes rezultātu salīdzināmība būs nodrošināta, ja tie attieksies uz vienādu analīzes periodu. Rentabilitāti visērtāk ir analizēt gada periodam, jo tā tiek radīta konkrētā uzņēmuma rezultātu salīdzināšanas bāze gan atsevišķos periodos, gan arī dažādu uzņēmumu savstarpējai salīdzināšanai.²

Rentabilitāti iedala šādi:

Komerציālā (pārdošanas) rentabilitāte – rāda, kādu peļņu uzņēmums iegūvis uz neto apgrozījuma naudas vienību.

Ekonomiskās (aktīvu) rentabilitāte – rāda, kādu peļņu uzņēmums iegūvis uz uzņēmuma aktīvu vienību.

Finansiālā (pašu kapitāla) rentabilitāte – rāda, kādu peļņu ieguvuši uzņēmuma īpašnieki un uz ieguldītā kapitāla vienību.³

Pārdošanas rentabilitāte (return on sales, ROS)

$$\text{Pārdošanas rentabilitāte} = \frac{\text{Peļņa}}{\text{Neto apgrozījums}} \quad [1.7.]^4$$

Pārdošanas rentabilitāti aprēķina pēc [1.7.] formulas. Pārdošanas rentabilitāte vienlaikus atspoguļo gan produkcijas un pakalpojumu pārdošanā iegūto peļņu, gan arī ražošanu un pakalpojumu sniegšanu tieši nesaistītās izmaksas un ieņēmumus, piemēram, samaksātos un saņemtos procentus, aprēķinātos nodokļus. Rentabilitāte ir jāanalizē dinamikā, pa vairāk gadiem, lai noskaidrotu tās izmaiņu tendences.⁵

Zemas pārdošanas rentabilitātes iemesli var būt dažādi:

- zems darba organizācijas un darba ražīguma līmenis uzņēmumā;
- neienesīgs, nesabalansēts produkcijas sortimenta portfelis;
- nepilnīga ražošanas jaudas noslodze;

¹ Rurāne, M. *Finanšu pārvaldība un attīstība*. Rīga: Izdevniecība Avots, 2019. 180-181 lpp.

² Turpat

³ Saksonova, S. *Finanšu informācijas un pārskatu praktiskā izmantošana uzņēmumu finanšu lēmumu pieņemšanā*. Rīga: Info Tilts, 2012. 110 lpp.

⁴ Materiāli no “Komerציabiedrību finanšu stāvokļa analīze” mācību kursa.

⁵ Rurāne, M. *Finanšu menedžments*. Rīga: Rīgas Starptautiskā ekonomikas un biznesa administrācijas augstskola, 2006, 285 lpp.

- pārāk augsts pārdošanas un administrācijas izmaksu īpatsvars;
- zema produkcijas kvalitāte;
- neizdevīga noieta tirgus situācija.¹

Pārdošanas rentabilitāti var paaugstināt, samazinot izmaksas, paaugstinot realizējamās produkcijas cenu vai palielinot realizētās produkcijas apjoma pieauguma tempus salīdzinājumā ar izmaksu pieauguma tempiem.

Izmaksas, piemēram, var samazināt uz šāda rēķina:

- izmantojot lētākas izejvielas un materiālus;
- palielinot ražošanas automatizācijas un darba ražīgumu;
- samazinot nosacīti mainīgos izdevumus, piemēram, reklāmas, vadības sistēmas uzlabošanas u.c. izmaksas.²

Aktīvu rentabilitāte (return on assets, ROA)

$$\text{Aktīvu rentabilitāte} = \frac{\text{Peļņa}}{\text{Vidējie aktīvi}} \quad [1.8.]^3$$

Aktīvu rentabilitāti aprēķina pēc [1.8.] formulas. Aktīvu rentabilitāte raksturo, cik efektīvi peļņas radīšanā tiek izmantoti aktīvi. Lai precīzi novērtētu, kādai jābūt ekonomiskajai rentabilitātei, jāizvērtē nozare, kurā uzņēmums darbojas. Ražošanas nozarēs šī rādītāja līmenis ir ievērojami atšķirīgs: tas ir augstāks nekā vidējais uzņēmumos, kuri izmanto darbietilpīgus procesus, bet zems uzņēmumos, kuri ir kapitālietilpīgi. Rādītājs atkarīgs arī no uzņēmuma finansēšanas struktūras un finansēšanas izmaksām, kā arī no uzņēmuma darījumu riska. Jo lielāks risks, jo augstākai jābūt rentabilitātei.⁴

Pašu kapitāla rentabilitāte (return on equity, ROE)

$$\text{Pašu kapitāla rentabilitāte} = \frac{\text{Peļņa}}{\text{Vidējais pašu kapitāls}} \quad [1.9.]^5$$

¹ Zariņa, V., Strēle, I. *Finanšu plānošana uzņēmumā*. Rīga: Lietišķās informācijas dienests, 2009. 42 lpp.

² Rurāne, M. *Finanšu menedžments*. Rīga: Rīgas Starptautiskā ekonomikas un biznesa administrācijas augstskola, 2006, 288 lpp.

³ Materiāli no “Komercesabiedrību finanšu stāvokļa analīze” mācību kursa

⁴ Saksonova, S. *Finanšu informācijas un pārskatu praktiskā izmantošana uzņēmumu finanšu lēmumu pieņemšanā*. Rīga: Info Tilts, 2012. 112 lpp.

⁵ Materiāli no “Komercesabiedrību finanšu stāvokļa analīze” mācību kursa

Pašu kapitāla rentabilitāti aprēķina pēc [1.9.] formulas. Pašu kapitāla rentabilitāte ir uzņēmuma funkcionēšanas efektivitātes novērtējuma noslēdzošais rādītājs. Visa uzņēmuma darbība tiek virzīta uz pašu kapitāla summas un tā ienesīguma palielināšanu.¹

Pašu kapitāla rentabilitāti ietekmē:

- pašu kapitāla lielums, tā pieaugums uz reinvestētās peļņas rēķina. Rentabilitāti pazemina zaudējumi, pašfinansēšanās līmeņa pazemināšanās;
- apgrozāmā kapitāla pārvaldības principi. Apgrozāmā kapitāla efektīga pārvaldība izpaužas kā apgrozāmo līdzekļu un visu aktīvu aprites ātruma pieaugums. Rentabilitāti pazemina aktīvu struktūra, kurā ir liels ilgtermiņa ieguldījumu īpatsvars, līdz ar to pazeminās aktīvu aprites ātrums;
- finanšu politika. Dārgāko finansēšanas avotu daļas pieaugums pasīvos pazemina uzņēmuma peļņu un līdz ar to rentabilitāti.²

1.5.4. Naudas plūsmas rādītāji

Naudas plūsmas pārskats parāda, kā uzņēmums tērē savu naudu (naudas izejošā naudas plūsma) un no kurienes uzņēmums saņem savus naudas līdzekļus (naudas ienākošā naudas plūsma). Naudas plūsmas pārskats ietver visas naudas plūsmas, ko uzņēmums saņem no esošajām operācijām un ārējiem ieguldījumu avotiem, kā arī visas naudas plūsmas, ko maksā par uzņēmējdarbību un ieguldījumiem noteiktā ceturksnī.³

Investori, un pirms viņiem, kreditori sāka izmantot naudas plūsmas koeficientus, jo tie satur vairāk informācijas par uzņēmuma spēju samaksāt savas saistības nekā tradicionālie, uz bilances un peļņas vai zaudējumu aprēķina datiem balstītie finanšu koeficienti. Kad kredītspeciālists novērtē risku, ko uzņemas banka, aizdodot konkrētajam uzņēmumam naudu, galvenais jautājums ir saistīts ar to, vai uzņēmums spēs šo kredītu atmaksāt laikā un ar procentiem, proti, ar naudas plūsmu. Kreditori, kredītreitinga aģentūras un finanšu analītiķi jau sen lieto naudas plūsmas koeficientus riska novērtēšanai, ko nevar teikt par auditoriem. Daži naudas plūsmas koeficienti salīdzina uzņēmuma iegūtos naudas līdzekļus noteiktā periodā ar tā īstermiņa saistībām. Savukārt citi

¹ Rurāne, M. *Finanšu menedžments*. Rīga: Rīgas Starptautiskā ekonomikas un biznesa administrācijas augstskola, 2006, 293 lpp.

² Rurāne, M. *Finanšu pārvaldība un attīstība*. Rīga: Izdevniecība Avots, 2019. 202 lpp.

³ Analyze Cash Flow the Easy Way. Pieejams: <https://www.investopedia.com/articles/stocks/07/easycashflow.asp> (skatīts 10.05.2019)

koeficienti galveno vērību pievērš uzņēmuma naudas plūsmas relatīvajam apmēram, izaugsmes finansēšanas iespēju vai ilgtermiņa maksātspējas novērtēšanai.¹

Kopumā naudas plūsmas koeficientus ir iespējams iedalīt trīs daļās:

- maksātspējas koeficienti,
- izaugsmes finansēšanas spējas koeficienti,
- naudas iegūšanas spējas koeficienti²

Naudas plūsmas maksātspējas koeficients

Naudas plūsmas un aizņemtā kapitāla attiecība

$$NPAK = \frac{PDNP}{AK} \quad [1.10.]^3$$

kur

NPAK – naudas plūsmas un aizņemtā kapitāla attiecība,

PDNP – pamatdarbības neto naudas plūsma,

AK – aizņemtais kapitāls.

Naudas plūsmas un aizņemtā kapitāla attiecību aprēķina pēc [1.10.] formulas. Naudas plūsmas un aizņemtā kapitāla attiecība visvairāk interesē kredītreitinga aģentūras un kredītspeciālistus. Jo zemāka ir NPAK, jo sliktāk uzņēmums var pielāgoties finanšu apstākļu maiņai un attiecīgi pieaug iespēja, ka uzņēmumam nākotnē var rasties finansiālas problēmas. Kreditoriem, investoriem, auditoriem un citiem finanšu pārskatu lietotājiem ir jāņem vērā šis elastības zudums, identificējot un novērtējot uzņēmuma finansiālā stāvokļa un saimnieciskās darbības sfēras, kurām piemīt augsta riska pakāpe. Protams, ka uzņēmumi vēlas panākt pēc iespējas augstāku naudas plūsmas un aizņemtā kapitāla attiecību, kas norādīs, ka uzņēmums ir spējīgs samaksāt savas saistības.⁴

Naudas plūsmas izaugsmes finansēšanās spējas koeficienti

Finanšu analītiķiem, banku, kredītreitinga aģentūru speciālistiem, auditoriem un citiem gada pārskatu lietotājiem ir nepieciešams novērtēt ne tikai uzņēmuma spēju samaksāt savas īstermiņa vai ilgtermiņa saistības un saimnieciskās darbības kārtējos izdevumus, bet arī izaugsmes finansēšanās spēju.⁵

¹ Subatnieks, K. *Komeršsabiedrības naudas plūsma*. Rīga: Drukātava, 2008. 63 lpp.

² Turpat

³ Materiāli no “Komeršsabiedrību finanšu stāvokļa analīze” mācību kursa

⁴ Subatnieks, K. *Komeršsabiedrības naudas plūsma*. Rīga: Drukātava, 2008. 64-65 lpp.

⁵ Turpat 73 lpp.

Analizējot naudas plūsmas koeficientus, kuri ļauj novērtēt uzņēmuma spēju finansēt savas investīcijas un, kā sekas, komercsabiedrības potenciālo izaugsmi svarīgi sākt ar iekšējās finansēšanas potenciālu.¹

Iekšējās finansēšanas potenciāls

$$IFP = \frac{PDNP}{|IDNP|} \quad [1.11.]^2$$

kur

IFP – iekšējās finansēšanas potenciāls,

PDNP – pamatdarbības neto naudas plūsma,

IDNP – ieguldīšanas neto naudas plūsma.

Iekšējās finansēšanas potenciālu aprēķina pēc [1.11.] formulas. Tāpat kā visiem finanšu koeficientiem, pieņemamās iekšējās finansēšanas potenciāla vērtības ir atkarīgas no nozares, kurā darbojas uzņēmums. Zemāks koeficients, visticamāk, būs straujas izaugsmes nozarē, kur izmanto augstas tehnoloģijas, savukārt augsts – nozarē brieduma fāzē, piemēram, tekstilizstrādājumu ražošanā. Turklāt ciklisku svārstību nozarēs, piemēram, nekustamā īpašuma jomā vai automašīnu ražošanā, sastopama lielāka iekšējās finansēšanas potenciāla variācijas nekā tautsaimniecības nozarēs, kur šādas svārstības nav novērojamas – farmācijā un alkoholisko dzērienu ražošanā.³

Naudas plūsmas naudas iegūšanas spējas koeficienti

Vēl viens svarīgs naudas plūsmas pārskata analīzes aspekts ir uzņēmuma naudas iegūšanas spējas noteikšana. Naudas iegūšanas spēja raksturo, kā uzņēmumam ir veicies ar naudas plūsmas radīšanu no saviem kārtējiem darījumiem jeb pamatdarbības.⁴

Naudas plūsmas un apgrozījuma attiecība

$$NPNA = \frac{PDNP}{NA} \quad [1.12.]^5$$

kur

NPNA – naudas plūsmas un apgrozījuma attiecība

NA – neto apgrozījums

Naudas plūsmas un apgrozījuma attiecība tiek aprēķināta pēc [1.12.] formulas. Jo augstāka ir attiecība, jo labāk uzņēmums ir spējīgs iegūt savu naudas plūsmu. Šā koeficienta interpretācija

¹ Subatnieks, K. *Komercsabiedrības naudas plūsma*. Rīga: Drukātava, 2008. 73 lpp.

² Materiāli no “Komercsabiedrību finanšu stāvokļa analīze” mācību kursa

³ Subatnieks, K. *Komercsabiedrības naudas plūsma*. Rīga: Drukātava, 2008. 74 lpp.

⁴ Turpat 79 lpp.

⁵ Materiāli no “Komercsabiedrību finanšu stāvokļa analīze” mācību kursa

ir plašāka, jo secinājumi, kurus var iegūt no naudas plūsmas un apgrozījuma attiecības analīzes, ir salīdzināmi ar komerciālās rentabilitātes pētīšanas rezultātiem. Tomēr NPNA secinājumi ir noderīgāki, jo šī koeficienta skaitītājā ietvertais rādītājs izslēdz daudzus grāmatvedības pieņēmumus, kuri nosaka rentabilitātes aprēķināšanā izmantojamo peļņas rādītāju lielumu.¹

¹ Subatnieks, K. *Komersabiedrības naudas plūsma*. Rīga: Drukātava, 2008. 80-81 lpp.

2. SIA “GAUJAS KOKS” FINANŠU ANALĪZE

2.1. Uzņēmuma vispārējs raksturojums

Sabiedrības ar ierobežotu atbildību Gaujas Koks juridiskā adrese ir Gaujas iela 24/35, Vangaži, Inčukalna novads, LV-2136, kur atrodas arī uzņēmuma administrācijas ēka (birojs), remonta darbnīcas / transporta cehs un iekārtu ražotne. Šobrīd par pamatdarbības vietu ir uzskatāma Kokapstrādes rūpnīca “Krustpils”, kas atrodas Zīlānu ielā 93A, Jēkabpils, jo šajā ražotnē tiek saražota lielākā daļa uzņēmuma produkcijas.

Kopš uzņēmuma dibināšanas SIA “Gaujas Koks” vienīgais dalībnieks (100% kapitāla daļu īpašnieks) un vienlaicīgi valdes loceklis ir Vitālijs Čmihovs.

SIA “Gaujas Koks” vienīgais darbības veids ir skujkoku (egles un priedes) zāgmateriālu ražošana. 100% no Gaujas Koks ražotās zāgmateriālu produkcijas veido žāvēti zāgmateriāli. SIA “Gaujas Koks” produkcija ir skujkoku (egles un priedes) zāgmateriāli karkasa māju celtniecībai, kas ražošana procesā tiek pakļauti tādiem apstrādes cikliem kā kaltēšana, gradēšana, šķirošana, ēvelēšana un impregnēšana, tādējādi ar katru posmu paaugstinot zāgmateriālu pievienoto vērtību.

Tāpat SIA “Gaujas Koks” realizē arī ražošanas procesā radušos blakusproduktus: celulozes šķeldu, zāgskaidas, ēvelskaidas un mizu, kā arī sniedz transporta pakalpojumus zāgbaļķu un gatavo zāgmateriālu piegādēm. Lai nodrošinātu efektīvu resursu izlietojumu, SIA “Gaujas Koks” veic ražošanas procesā radušos koksnes atlikumu pārstrādi – ražo koksnes granulas.¹

Vieni no lielākajiem meža resursiem Latvijā ir reģionos, kur uzņēmums izvērsis savu darbību – Vidzemē un Latgalē. SIA “Gaujas Koks” iegūst izejvielas 150 km rādiusā no tām, tādējādi saīsinot koksnes transportēšanas laiku no cirmām līdz ražotnēm un samazinot iespējamo bojājumu rašanos. SIA “Gaujas Koks” šodienas stratēģija ir kļūt modernākai un efektīvākai, tajā pat laikā saglabājot savas pozīcijas tirgū.²

Uzņēmums kopš dibināšanas ir bijis vērsts uz attīstību un izaugsmi, kā arī pēdējos trīs gados ir turpinājis palielināt esošās ražošanas jaudas, izveidojot jaunu augstspiediena impregnēšanas cehu Jēkabpils ražotnē (2015.gadā), kā arī iegādājoties ražošanas iekārtas jaunu produktu ieviešanai ražošanā, proti, 2016.gadā Jēkabpils ražotnē uzstādot krusteniski līmēto koka paneļu ražošanas līniju. Lai demonstrētu krusteniski līmēto koka paneļu izmantošanas iespējas būvniecībā, SIA

¹ SIA “Gaujas Koks” neregistrēta informācija

² SIA “Gaujas Koks” mājaslapa. Pieejams: <http://gk.lv/lv/galvena/> (skatīts 09.05.2019)

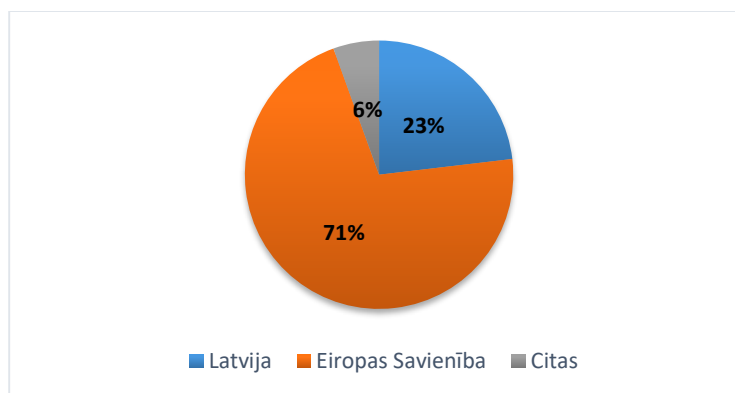
“Gaujas Koks” ir iegādājies zemes gabalu Mārupē, kur uzbūvējis demonstrācijas māju, kas pilnībā uzbūvēta no krusteniski līmētiem koka paneļiem.

SIA “Gaujas Koks” saimnieciskās darbības struktūra veidota tā, lai pēc iespējas mazāk uzņēmuma darbības nodrošināšanai un attīstībai būtu nepieciešams piesaistīt ārpalpojumu sniedzējus, proti, uzņēmums nodrošina ražošanas iekārtu izgatavošanu, izejmateriālu sagatavošanu, gatavās produkcijas ražošanu, siltumenerģijas ražošanu ražotnei, gatavās produkcijas uzglabāšanu, gatavās produkcijas piegādi pircējiem, autotransporta remontu un citas funkcijas. Savas saimnieciskās darbības nodrošināšanai SIA “Gaujas Koks” 2017.gadā vidēji nodarbināja 433 darbiniekus.

Uzņēmuma darbība tiek veikta sekojošās struktūrvienībās:

- 1) Uzņēmuma galvenā mītne atrodas Gaujas ielā 24/35, Vangažos, kurā izvietota uzņēmuma administrācija, metālapstrādēs cehs;
- 2) Gaujas Koks struktūrvienība “Transporta cehs” un “Metālapstrādes cehs” atrodas vienā teritorijā ar uzņēmuma galveno mītni, bet kā atsevišķa struktūrvienība tā reģistrēta, jo ēkas adrese ir atšķirīga, proti, Gaujas iela 24/20, Vangaži. Šajā struktūrvienībā tiek uzturēts (remontēts un apkopts) Gaujas Koks autotransporta parks;
- 3) Uzņēmuma produkcija, kas aprakstīta iepriekš, šobrīd tiek ražota vienīgi struktūrvienībā “Krustpils” kokapstrādes rūpnīca Zilānu ielā 93A, Jēkabpilī. Līdz 2017.gada oktobrim Gaujas Koks produkcija tika ražota arī struktūrvienībā “Stāķi”, Stradu pagastā, Gulbenes novadā, bet šobrīd šī struktūrvienība ir pārdota saistītajam uzņēmumam SIA DIANA;
- 4) Ņemot vērā, ka liela daļa uzņēmuma produkcijas tiek piegādāta ar jūras transportu, tad Gaujas Koks ir izveidojis struktūrvienību “Osta”, Traleru ielā 2A, Rīgā, kur izvietota viena no uzņēmuma noliktavām gatavās produkcijas uzglabāšanai.¹

¹ SIA “Gaujas Koks” npublicēta informācija

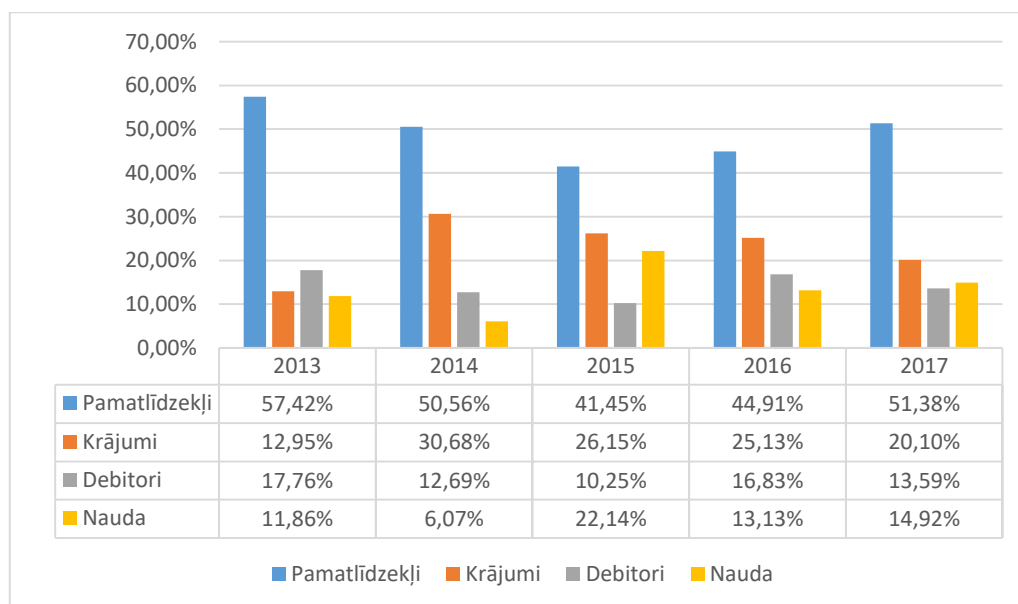

2.1.att. SIA “Gaujas Koks” neto apgrozījums pa ģeogrāfiskiem tirgiem 2016.gadā¹

SIA “Gaujas Koks” lielākā produkcijas daļa tiek eksportēta, proti 77% (skatīt 2.1.att.). 2016.gadā Latvijā tika realizēti tikai 23% no kopējā neto apgrozījuma, Eiropas Savienībā 71%, pārējās valstīs sastāda 6%. Uzņēmums savu produkciju eksportē uz tādām valstīm, kā Koreja, Ķīna, Taizeme, Austrālija, Ēģipte.

2.2. SIA “GAUJAS KOKS” strukturāli dinamiskā analīze

Lai izpētītu kā mainās SIA “Gaujas Koks” aktīva un pasīva struktūra ir nepieciešams veikt vertikālo analīzi, tas tiks darīts periodā no 2013.gada līdz 2017.gadam. Rādītājs tiek aprēķināts katru bilances posteni sadalot ar kopējo bilances kopsummu.

2.2.att. Vertikālā analīze SIA “Gaujas Koks” bilances aktīvam no 2013.gada līdz 2017.gadam²

¹ Darba autores veidots attēls. Avots: SIA “Gaujas Koks” gada pārskats par 2016.gadu

² Darba autores veidots attēls. Avots: SIA “Gaujas Koks” gada pārskati no 2013.gada līdz 2017.gadam

2013.gadā pamatlīdzekļi aizņēma 57,42% kopējos aktīvos, kas parāda to, ka uzņēmumam ir daudz pamatlīdzekļu (skat. 2.2.att.). Krājumi sastādīja 12,95% no kopējiem aktīviem, kas parāda to, ka SIA “Gaujas Koks” bija maz gatavo ražojumu un preču pārdošanai. Debitoru parādi sastāda vien 17,76%, uzņēmumam ir maz debitoru parādu, kas liecina par to, ka uzņēmums veiksmīgi pārvalda savus pārādniekus. Nauda sastāda 11,86%, uzņēmumam ir daudz naudas līdzekļu.

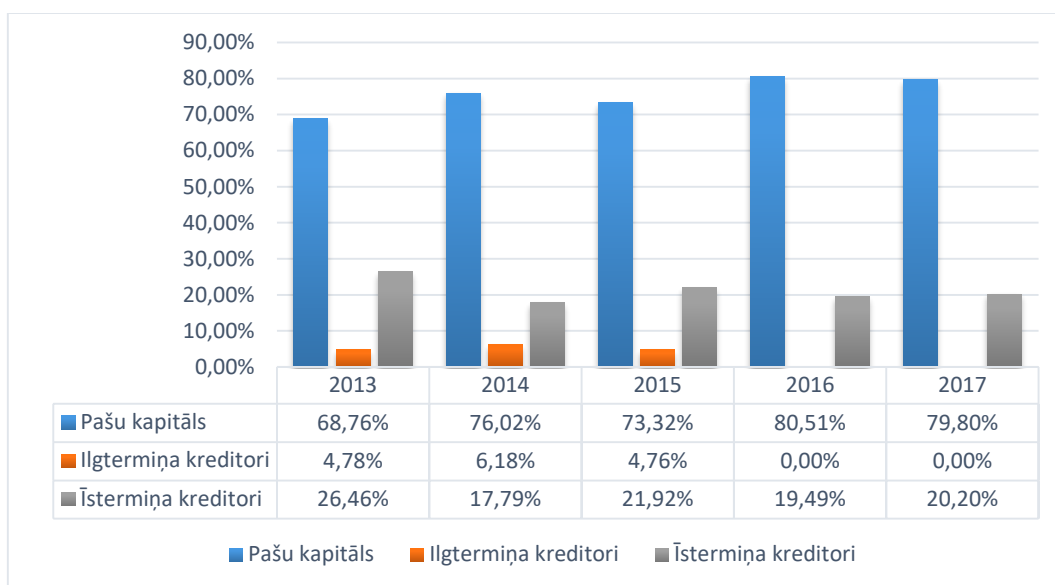
2014.gadā augot kopējiem aktīviem mainās aktīvu struktūra. Pamatlīdzekļu vērtība nemainās, bet būtiski palielinoties kopējiem krājumiem samazinās pamatlīdzekļu īpatsvars kopējos aktīvos līdz 50,56%. Krājumi sastāda 30,68% no kopējiem aktīviem, jo palielinājās gatavie ražojumi un preces pārdošanai, uzņēmums nespēja realizēt gatavo produkciju, būtiski palielinājās gatavo ražojumu atlikumi Gulbenes un Jēkabpils rūpnīcā. Debitoru parādu īpatsvars kopējos aktīvos krītas un sasniedz vien 10,69%, kas ir vismazākais rādītājs piecos gados. Naudas līdzekļi samazinās, jo palielinājās krājumi, gatavā produkcija netika realizēta tik lielos apmēros.

2015.gadā ir vērojamas lielākas izmaiņas aktīvu struktūrā. Pamatlīdzekļu īpatsvars samazinās līdz 41,45%. Krājumu īpatsvars aktīvos ir 26,15%, SIA “Gaujas Koks” vēl aizvien ir lieli krājumu apmēri, kas uzņēmumam ir slikts rādītājs, jo netiek pārdota gatavā produkcija, materiāls bojājas un kļūst mazāk vērtīgs. Naudas līdzekļi palielinās 4 reizes un no kopējiem aktīviem sastāda 22,14%. Būtiski palielinās Lielbritānijas sterliņu mārciņas naudas ienākums, jo tika realizēts liels kokmateriālu daudzums uz Lielbritāniju.

2016.gadā palielinoties pamatlīdzekļu izveidošanas un nepabeigto celtniecības objektu izmaksām, pamatlīdzekļu vērtībai palielinās, tie sastāda 44,91% no kopējiem aktīviem. Kopējie krājumi samazinās un sastāda 25,13%. Pieaugot pircēju un pasūtītāju parādiem pieaug arī debitoru parādu īpatsvars kopējos aktīvos līdz 16,83%. Naudas līdzekļi samazinās līdz 13,13%.

2017.gadā palielinās bilances postenis “Zemes gabali, ēkas un būves un ilggadīgie stādījumi”, tāpēc palielinās pamatlīdzekļu īpatsvars kopējos aktīvos, kas ir saistīts ar to, ka 2017.gadā uzņēmums sāka celt jaunu rūpnīcu. Krājumi sarūk līdz 20,10%, kas ir vērtējams pozitīvi. Debitoru parādu apjoms samazinās līdz 13,59%, kas arī ir labs rādītājs. Nauda palielinās līdz 14,92%.

Kopumā vērtējot aktīvu struktūru izriet secinājums, ka uzņēmums veiksmīgi tiek galā ar saviem debitoriem, bet krājumu īpatsvars ir ļoti liels, kas vērtējams negatīvi. Uzņēmumam ir liels pamatlīdzekļu īpatsvars aktīvos un ar tendenci palielināties, kas parāda to, ka uzņēmums veic papildu kapitālieguldījumus uzņēmuma darbības paplašināšanai.

2.3.att. Vertikālā analīze bilances pasīvam SIA “Gaujas Koks” no 2013.gada līdz 2017.gadam¹

Vislielāko daļu bilances pasīvā uzņēmumā aizņem pašu kapitāls, kas sastāda gandrīz 80% (skat.2.3.att.). Līdz 2015.gadam uzņēmumam bija ilgtermiņa kreditori, kas 2015.gadā sastādīja 4,76%. 2016.gadā uzņēmums izlēma izbeigt saistības ar ilgtermiņa kreditoriem. Īstermiņa kreditori no kopējās bilances sastāda 20%. Uzņēmumam ir mazs kreditoru īpatsvars kopējā pasīvā, kas ir ļoti pozitīvi vērtējams. Uzņēmumam ir mazs finanšu risks.

Kā nākošo darba autore vēlas veikt horizontālo analīzi gan bilances aktīvam un pasīvam, gan peļņas vai zaudējumu aprēķinam. Horizontālā analīze parāda kā mainās katrs postenis bilancē salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu.

2.1.tabula

Horizontālā analīze bilances aktīvam SIA “Gaujas Koks” no 2013.gada līdz 2017.gadam²

	2013	2014	Izmaiņas %	2015	Izmaiņas %	2016	Izmaiņas %	2017	Izmaiņas %
Pamatlīdzekļi	15 177 730	15 178 992	0,01%	15 736 043	3,67%	17 160 387	9,05%	21 882 938	27,52%
Krājumi	3 423 514	9 210 575	169,04%	9 928 420	7,79%	9 601 524	-3,29%	8 561 833	10,83%
Debitori	4 694 783	3 810 949	18,83%	3 893 101	2,16%	6 431 200	65,19%	5 789 962	-9,97%
Nauda	3 135 516	1 823 540	41,84%	8 406 067	360,98%	5 017 681	40,31%	6 356 524	26,68%
Apgrozāmie līdzekļi	11 253 813	14 845 064	31,91%	22 227 588	49,73%	21 050 405	-5,30%	20 708 319	-1,63%
Aktīvi kopā	26 431 543	30 024 056	13,59%	37 963 631	26,44%	38 210 792	0,65%	42 591 257	11,46%

¹ Darba autores veidots attēls. Avots: SIA “Gaujas Koks” gada pārskati no 2013.gada līdz 2017.gadam

² Darba autores veidota tabula. Avots: SIA “Gaujas Koks” gada pārskati no 2013.gada līdz 2017.gadam

Pamatlīdzekļi 2014.gadā salīdzinājumā ar 2013.gadu nav mainījušies. Krājumi ir pieauguši par 169,04%, kas ir gandrīz divas reizes, jo būtiski pieauga “Izejvielas, pamatmateriāli un palīgmateriāli” un “Gatavie ražojumi un preces pārdošanai” (skat.1.pielikumu). Debitori ir samazinājušies par 18,83%. 2014.gadā par 41,84% samazinājās naudas līdzekļi uzņēmumā. Apgrozāmie līdzekļi pieauguši par 31,91%. Kā arī pieauguši aktīvi par 13,59%.

2015.gadā salīdzinājumā ar 2014.gadu visstraujāk pieauguši ir naudas līdzekļi, par 360,98%. Visdrīzāk šāds pieaugums ir, jo gada beigās tika apmaksāts kāds lielāks pasūtījums. Kopējā bilance turpina augt, 2015.gadā tā pieaug par 26,44%. Kas parāda to, ka uzņēmums attīstās.

2016.gadā pārsvarā visos posteņos notiek samazinājums, tikai debitoru parādu apmērs pieaug par 65,19% salīdzinājumā ar 2015.gadu. Naudas līdzekļi samazinās par 40,31%. Kopējā bilance palielinās tikai par 0,65%

2017.gadā atkal notiek gandrīz visu posteņu pieaugums. Vislielākais pieaugums salīdzinājumā ar 2016.gadu ir pamatlīdzekļiem, tika iegādāta kāda jauna ēka, uzņēmums paplašina savu darbību. Uzņēmumam atkal pieaug kopējie aktīvi par 11,46%. Kopējās izmaiņas bilancei 2017.gadu salīdzinot ar 2013.gadu ir par 61,14%, kas parāda, ka uzņēmums aug un attīstās.

2.2.tabula

Horizontālā analīze bilances pasīvam SIA “Gaujas Koks” no 2013.gada līdz 2017.gadam¹

	2013	2014	Izmaiņas %	2015	Izmaiņas %	2016	Izmaiņas %	2017	Izmaiņas %
Pašu kapitāls	18 174 520	22 824 503	25,59%	27 834 476	21,95%	30 762 897	10,52%	33 987 592	10,48%
Ilgtermiņa kreditori	1 264 449	1 856 774	46,84%	1 807 361	-2,66%	0	100,00%	0	0,00%
Īstermiņa kreditori	6 992 574	5 342 779	23,59%	8 321 794	55,76%	7 447 895	10,50%	8 603 665	15,52%
Kreditori kopā	8 257 023	7 199 553	12,81%	10 129 155	40,69%	7 447 895	26,47%	8 603 665	15,52%
Pasīvi kopā	26 431 543	30 024 056	13,59%	37 963 631	26,44%	38 210 792	0,65%	42 591 257	11,46%

2014.gadā pašu kapitāls salīdzinājumā ar 2013.gadu ir pieaudzis par 25,59%, jo uzņēmumam pieauga iepriekšējo gadu nesadalītā peļņa (skat.2.pielikumu). Ilgtermiņa kreditori ir pieauguši par 46,84%, bet īstermiņa kreditori ir samazinājušies par 23,59%.

¹ Darba autores veidota tabula. Avots: SIA “Gaujas Koks” gada pārskati no 2013.gada līdz 2017.gadam

2015.gadā pašu kapitāls uz nesadalītās peļņas rēķina pieaug par 21,95% salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu. Ilgtermiņa kreditori samazinās par 2,66%, bet īstermiņa kreditori pieaug par 55,76%.

2016.gadā pašu kapitāls pieaug par 10,52%, jo pieaug nesadalītā peļņa. Ilgtermiņa kreditori samazinās par 100%, visi ilgtermiņa kreditoru parādi tiek dzēsti. Īstermiņa kreditori samazinās par 10,50%. Visos posteņos izņemot pašu kapitālā notiek samazinājums, tāpēc kopējā bilance pieaug tikai par 0,65%

2017.gadā salīdzinājumā ar 2015.gadu visi posteņi pieaug, pašu kapitāls pieaug par 10,48%. Ilgtermiņa kreditoru uzņēmumam vairs nav. Īstermiņa kreditori palielinās par 15,52%. Kopējā bilance pieaug par 11,46%.

Bilances pieaugums ir saistīts ar to, ka katru gadu palielinās iepriekšējo gadu nesadalītās peļņas apjoms, pārējo posteņu izmaiņas būtiski neietekmē bilanci.

2.3. tabula

Horizontālā analīze peļņas vai zaudējumu aprēķinam SIA “Gaujas Koks” no 2013.gada līdz 2017.gadam¹

	2013	2014	Izmaiņas %	2015	Izmaiņas %	2016	Izmaiņas %	2017	Izmaiņas %
Neto apgrozījums	55 748 384	55 854 324	0,19%	59 899 767	7,24%	65 794 604	9,84%	60 837 807	-7,53%
Materiālu izmaksas	39 077 488	41 412 613	5,98%	40 790 058	-1,50%	44 335 968	8,69%	40 577 572	-8,48%
Personāla izmaksas	5 580 923	6 247 325	11,94%	6 513 403	4,26%	7 852 348	20,56%	6 707 053	-14,59%
Pārskata gada peļņa vai zaudējumi	4 280 151	4 649 983	8,64%	5 009 973	7,74%	2 206 373	55,96%	3 224 695	46,15%

2014. gadā salīdzinājumā ar 2013.gada peļņas vai zaudējumu aprēķina postenis materiālu izmaksas ir pieaugušas par 5,98%, bet neto apgrozījums par 0,19%. Personāla izmaksas pieauga par 11,94%, palielinās darbinieku skaits un darba samaksas apmērs. Pārskata gada peļņa pieaug par 8,64%.

2015.gadā neto apgrozījums salīdzinājumā ar 2014.gadu pieaug par 7,24%. Materiālu izmaksas samazinās par 1,50%. Personāla izmaksas pieaug par 4,26%. Pārskata gada peļņa pieaug par 7,74%.

¹ Darba autores veidota tabula. Avots: SIA “Gaujas Koks” gada pārskati no 2013.gada līdz 2017.gadam

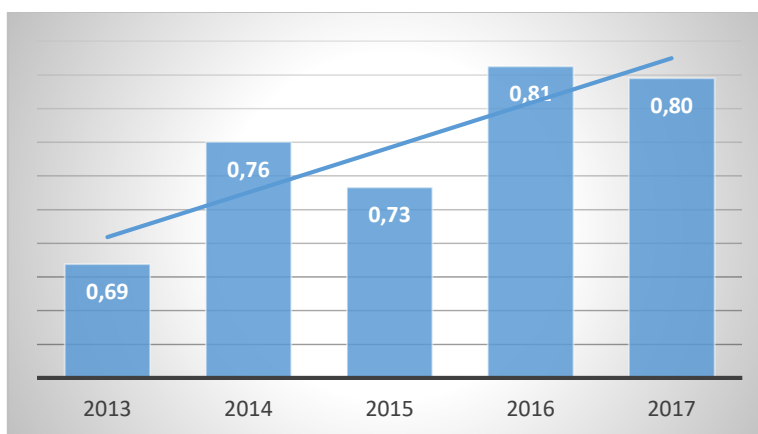
2016.gadā neto apgrozījums pieaug par 9,84%, bet materiālu izmaksas pieaug par 8,69%. Personāla izmaksas pieaug par 20,56%. Pieaug darbinieku skaits un darba samaksas apmērs. Pārskata gada peļņa samazinās par 55,96%, jo strauji pieauga tādi peļņas vai zaudējumu aprēķina posteņi kā “Pārējās saimnieciskās darbības izmaksas” un “Procentu maksājumi un tamlīdzīgas izmaksas” (skat.3.pielikumu)

2017.gadā neto apgrozījums krītas par 7,53%. Materiālu izmaksas krītas par 8,48%. Krītas arī personāla izmaksas par 14,59%. Pārskata gada peļņa salīdzinājumā ar 2016.gadu pieaug par 46,15%, jo uzņēmumam vairs nav tik lielu procentu maksājumu un tamlīdzīgu izmaksu un krītas pārējās saimnieciskās darbības izmaksas.

Pieaugot neto apgrozījumam proporcionāli jāpieaug arī izmaksām, izmaksas nedrīkst pieaugt straujāk kā neto apgrozījums, uzņēmumam neto apgrozījums pieaug straujāk kā izmaksas, kas ir ļoti labi.

2.3.Kapitāla struktūras rādītāju analīze

Kā pirmie no finanšu analīzes koeficientu rādītājiem tiks apskatīti un izvērtēti kapitāla struktūras rādītāji. Kapitāla struktūras rādītāji ļauj izvērtēt uzņēmuma finansēšanas avota sastāvu. Tie tiek aprēķināti, lai novērtētu uzņēmuma finansiālo stabilitāti, kā arī maksātspējas iestāšanās varbūtību.

2.4. att. Pašu kapitāla koeficients SIA “Gaujas Koks” no 2013.gada līdz 2017.gadam¹

Pašu kapitāla koeficients atspoguļo pašu kapitāla īpatsvaru kopējā bilancē. Jo lielāks ir šis rādītājs, jo lielāka ir uzņēmuma finansiālā stabilitāte. Kā redzams 2.4.attēlā apskatāmajam

¹ Darba autores veidots attēls. Avots: SIA “Gaujas Koks” gada pārskati no 2013.gada līdz 2017.gadam

uzņēmumam SIA “Gaujas Koks” šim koeficientam ir tendence ar katru gadu pieaugt. 2013.gadā rādītājs bija 0,69, bet 2017.gadā tas bija 0,8.

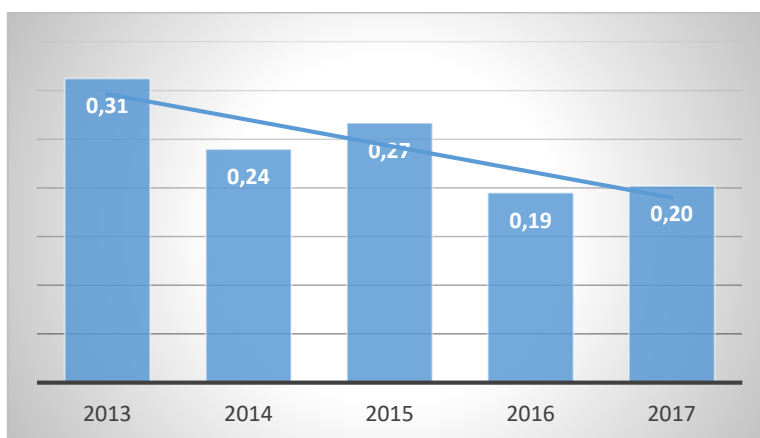
2.4.tabula

Pašu kapitāla struktūra SIA “Gaujas Koks” no 2013.gada līdz 2017.gadam¹

	2013	2014	2015	2016	2017
Pamatkapitāls	8,57%	6,83%	5,60%	5,06%	4,58%
Sabiedrības statūtos noteiktās rezerves	0,02%	0,01%	0,01%	0,01%	0,01%
Iepriekšējo gadu nesadalītā peļņa	67,86%	72,79%	76,39%	87,75%	85,92%
Pārskata gada nesadalītā peļņa	23,55%	20,37%	18,00%	7,17%	9,49%

Pašu kapitāla daļas pieaugums un absolūtās summas pieaugums ir vērtējams pozitīvi, jo tas liecina par uzņēmuma finansiālo stabilitāti, lietišķo aktivitāti un pozīciju nostiprināšanu tirgū. Pašu kapitāla pieaugums ir visu uzņēmuma finansiālo stabilitāti raksturojošo rādītāju izmaiņu iemesls. No reinvestētās peļņas veidotais un uzkrātais kapitāls ir svarīgākais pašu kapitāla pieauguma avots un uzņēmuma stāvokļa pozitīvs rādītājs.² 2.4.tabulā ir redzams, ka reinvestētās peļņas īpatsvars pašu kapitālā 2017.gadā ir sasniedzis 85,93% (85,92%+0,01%).

Pašu kapitāla struktūra apskatāmajam uzņēmumam ir diezgan mainīga. Iepriekšējo gadu nesadalītajai peļņai katru gadu augot, palielinās arī tās īpatsvars kopējā pašu kapitālā. 2017.gadā pamatkapitāls sastāda 4,58%. Sabiedrības statūtos noteiktās rezerves 0,01%, iepriekšējo gadu nesadalītā peļņa kā jau iepriekš minēts sastāda 85,92%. Pārskata gada peļņa kopējā pašu kapitālā 2017.gadā sastāda 9,49%.

2.5.att. Saistību koeficients SIA “Gaujas Koks” no 2013.gada līdz 2017.gadam³

¹ Darba autores veidota tabula. Avots: SIA “Gaujas Koks” gada pārskati no 2013.gada līdz 2017.gadam

² Rurāne, M. *Finanšu pārvaldība un attīstība*. Rīga: Izdevniecība Avots, 2019. 158-159 lpp.

³ Darba autores veidots attēls. Avots: SIA “Gaujas Koks” gada pārskati no 2013.gada līdz 2017.gadam

Saistību koeficients raksturo saistību īpatsvaru kopējā kapitālā. Jo lielāks šis rādītājs, jo zemāka uzņēmuma finansiālā stabilitāte. Apskatāmajam uzņēmumam attiecīgi, ja pašu kapitāla koeficientam ir tendence pieaugt, tad saistību koeficientam ir tendence samazināties (skat. 2.5.att.). 2015.gadā saistību koeficients bija 0,27, 2016.gadā koeficients nokritās līdz 0,19, jo uzņēmums dzēsa saistības ar ilgtermiņa kreditoriem. 2017.gadā rādītājs bija 0,2, kas ir ļoti labs rādītājs.

2.5.tabula

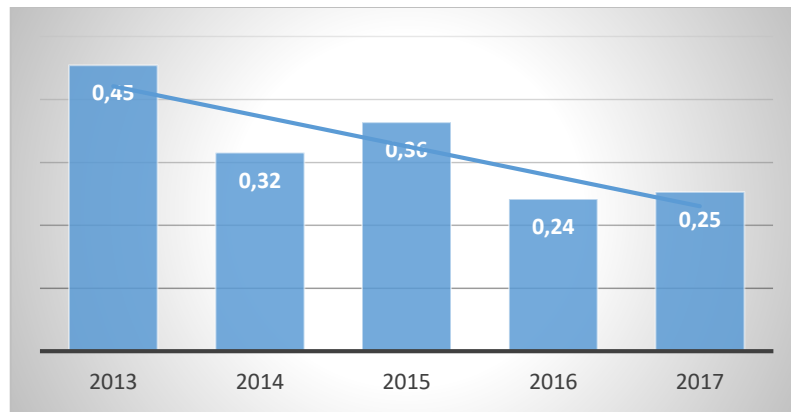
Īstermiņa saistību struktūra SIA “Gaujas Koks” no 2013.gada līdz 2017.gadam¹

	2013	2014	2015	2016	2017
Aizņēmumi no kredītiestādēm	9,39%	0,00%	46,76%	26,74%	55,31%
Citi aizņēmumi	42,51%	38,04%	14,51%	31,66%	8,28%
No pircējiem saņemtie avansi	10,49%	0,44%	3,24%	0,01%	0,25%
Parādi piegādātājiem un darbuzņēmējiem	25,00%	42,02%	23,99%	25,15%	21,46%
Nodokļi un valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas	3,85%	6,42%	3,60%	4,59%	3,09%
Pārējie kreditori	3,27%	4,55%	3,41%	4,32%	3,03%
Citi uzkrājumi	4,02%	5,78%	4,49%	6,33%	
Uzkrātās saistības	1,48%	2,76%	0,00%	1,20%	8,58%

2.5.tabula parāda cik dažāda ir īstermiņa saistību struktūra uzņēmumā SIA “Gaujas Koks”. 2013.gadā aizņēmumi no kredītiestādēm sastādīja 9,39%, bet 2017.gadā tie sastādīja jau 55,31% no kopējām saistībām. Citi aizņēmumi 2013.gadā sastādīja 42,51%, bet 2017.gadā tikai 8,28%. Vēl lielu daļu ko kopējām īstermiņa saistībām sastāda parādi piegādātājiem un darbuzņēmējiem, šajā postenī ietilpst zāģbaļķu piegādātāji, jo atmaksas termiņš ir diezgan liels.

Kopējais secinājums par šiem rādītājiem darba autorei izriet, ka uzņēmumam ir laba finansiālā stabilitāte, uzņēmums ar katru gadu aug, palielinās pašu kapitāls.

¹ Darba autores veidota tabula. Avots: SIA “Gaujas Koks” gada pārskati no 2013.gada līdz 2017.gadam

2.6.att. Finanšu svira SIA “Gaujas Koks” no 2013.gada līdz 2017.gadam¹

Finanšu sviras koeficients parāda saistību attiecību pret pašu kapitālu. Rādītājs raksturo uzņēmuma finansiālo līdzsvaru. Jo augstāka ir uzņēmuma finanšu svira, jo augstāks ir uzņēmuma finanšu risks. Tieši tāpēc šis ir viens no svarīgākajiem rādītājiem.

Apskatāmajam uzņēmumam šim rādītājam ir tendence samazināties, kas ir ļoti labi (skat.2.6.att.). 2013.gadā šis rādītājs vēl bija salīdzinoši augsts 0,45. 2017.gadā tas ir samazinājies jau līdz 0,25. Uzņēmumam ir zems finanšu risks.

Veidojot kapitāla struktūru, vadībai vajadzētu nodrošināt uzņēmuma maksātspēju, tomēr nebūtu pareizi, par mērķi izsludināt saistību maksimālo samazinājumu, jo visu saimniecisko darbību finansēt no pašu kapitāla nav izdevīgi. Tātad jāatrod saistību un pašu kapitāla līdzsvars, lai būtu nodrošināta gan maksātspēja, gan kapitāla efektīva izmantošana.² Uzņēmums SIA “Gaujas Koks” savas saistības nesamazina, tās tur salīdzinoši nemainīgas visus gadus.

Uzņēmuma finansiālā stāvokļa nodrošināšanā galvenā loma ir uzkrātajam pašu kapitālam – peļņai, kas paliek uzņēmuma rīcībā, t.i., reinvestētajai peļņai. Arī uzņēmuma ekonomisko izaugsmi raksturo pašu kapitāla pieaugums, kas panākts uz reinvestētās peļņas rēķina.³

Aplūkojot kapitāla struktūras rādītājus darba autore secina, ka uzņēmums nesamazina saistības, bet ir ar tendenci palielināt pašu kapitālu uz nesadalītās peļņas rēķina. Uzņēmums efektīvi izmanto iespēju palielināt pašu kapitālu uz reinvestētās peļņas rēķina un tas liecina, ka uzņēmums paaugstina savu finansiālo stabilitāti.

¹ Darba autores veidots attēls. Avots: SIA “Gaujas Koks” gada pārskati no 2013.gada līdz 2017.gadam

² Zariņa, V., Strēle, I. *Finanšu plānošana uzņēmumā*. Rīga: Lietišķās informācijas dienests, 2009. 53 lpp.

³ Rurāne, M. *Finanšu pārvaldība un attīstība*. Rīga: Izdevniecība Avots, 2019. 193 lpp.

2.4.Likviditātes rādītāju analīze

Kā nākošos rādītājus darba autore izpētīs likviditātes rādītājus. Tie ļauj novērtēt uzņēmuma spēju segt savas īstermiņa saistības ar apgrozāmo līdzekļu posteņiem. Likviditātes rādītāji ir svarīgi uzņēmuma maksātspējas novērtēšanai.

Likviditāte ir viens no svarīgākajiem uzņēmuma finansiālā stāvokļa raksturojošiem rādītājiem, jo raksturo tā spēju savlaicīgi norēķināties par savām īstermiņa saistībām. Likviditāte faktiski ir viens no bankrota prognozēšanas rādītājiem, tāpēc likviditātes analīzes rezultāti ir svarīgi kā iekšējiem, tā ārējiem informācijas lietotājiem.¹

2.6.tabula

Apgrozāmo līdzekļu struktūra SIA “Gaujas Koks” no 2013.gada līdz 2017.gadam²

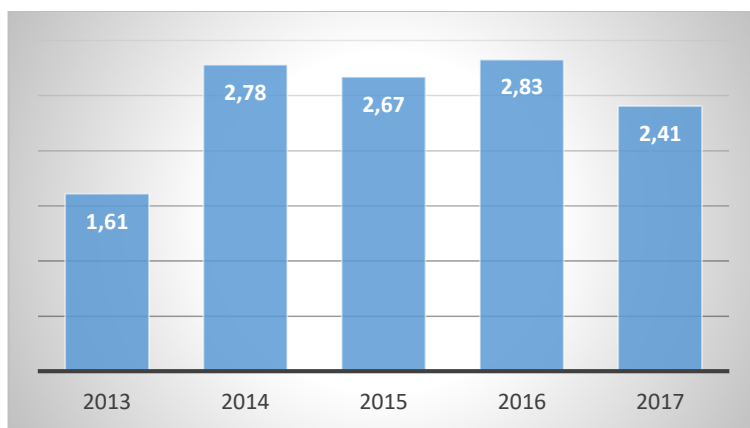
	2013	2014	2015	2016	2017
Izejvielas, pamatmateriāli un palīgmateriāli	2,11%	15,78%	8,24%	6,03%	7,72%
Gatavie ražojumi un preces pārdošanai	28,25%	46,10%	35,94%	39,51%	33,47%
Avansa maksājumi par precēm	0,06%	0,16%	0,48%	0,07%	0,16%
Krājumi kopā:	30,42%	62,04%	44,67%	45,61%	41,34%
Pircēju un pasūtītāju parādi	40,71%	24,78%	17,16%	26,39%	25,58%
Citi debitori	0,81%	0,74%	0,23%	3,95%	2,20%
Nākamo periodu izmaksas	0,20%	0,16%	0,12%	0,21%	0,18%
Debitori kopā:	41,72%	25,67%	17,51%	30,55%	27,96%
Nauda	27,86%	12,28%	37,82%	23,84%	30,70%

Likviditātes rādītājus būtiski ietekmē apgrozāmie līdzekļi. Apgrozāmo līdzekļu posteņiem – krājumi, debitori un nauda – jābūt pietiekami sabalansētā apmērā, lai tie varētu parādīt labus likviditātes rādītājus. SIA “Gaujas Koks” kā redzams 2.6. tabulā ir pietiekami sabalansēti apgrozāmo līdzekļu posteņi, krājumi 2017.gadā aizņem 41,34% no kopējiem apgrozāmajiem līdzekļiem, debitori 27,96% un nauda 30,70%. Krājumu īpatsvars ir ļoti augsts, kokapstrādes nozarē nav ieteicams veidot tik lielus krājumus.

Kopējās likviditātes rādītājs parāda uzņēmuma spēju segt savas īstermiņa saistības ar apgrozāmajiem līdzekļiem. Labs kopējās likviditātes rādītājs ir virs 2, bet pārāk augsts likviditātes rādītājs arī nav vēlams, jo tas parāda, ka uzņēmums pilnvērtīgi neizmanto pieejamos līdzekļus.

¹ Rurāne, M. *Finanšu pārvaldība un attīstība*. Rīga: Izdevniecība Avots, 2019. 180-181 lpp.

² Darba autores veidota tabula. Avots: SIA “Gaujas Koks” gada pārskati no 2013.gada līdz 2017.gadam

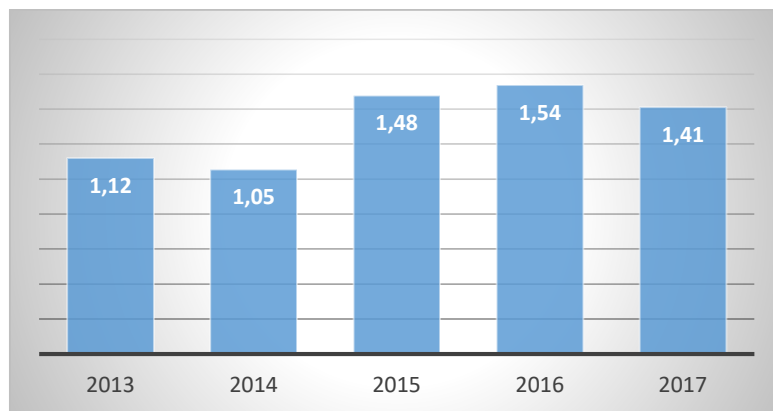

2.7.att. Kopējās likviditātes rādītājs SIA “Gaujas Koks” no 2013.gada līdz 2017.gadam¹

Kopējās likviditātes rādītājs uzņēmumam SIA “Gaujas Koks” ir ļoti labā līmenī (skat.2.7.att.). 2013.gadā tas bija viszemākais 1,61, jo uzņēmumam bija mazi apgrozāmie līdzekļi, bet salīdzinoši augstas īstermiņa saistības. 2014.gadā palielinoties apgrozāmo līdzekļu sadaļai “Gatavie ražojumi un preces pārdošanai” un samazinoties īstermiņa saistībām rādītājs pieaug līdz 2,78. Visaugtāko punktu kopējās likviditātes rādītājs sasniedz 2016.gadā – 2,83.

Izriet secinājums, ka uzņēmumam ir pietiekamā līmenī apgrozāmo līdzekļu daudzums, kas spēj segt īstermiņa saistības, kas veido labu kopējās likviditātes rādītāju.

Starposma likviditātes rādītājs vērtē uzņēmuma spēju atmaksāt īstermiņa parākus ar apgrozāmajiem līdzekļiem, kuru summa ir samazināta par krājumu summu, kas uzskatāmi par nelikvidākiem apgrozāmajiem līdzekļiem. Starposma likviditātes koeficientam jābūt lielākam par 1.²

2.8.att. Starposma likviditātes rādītājs SIA “Gaujas Koks” no 2013.gada līdz 2017.gadam³

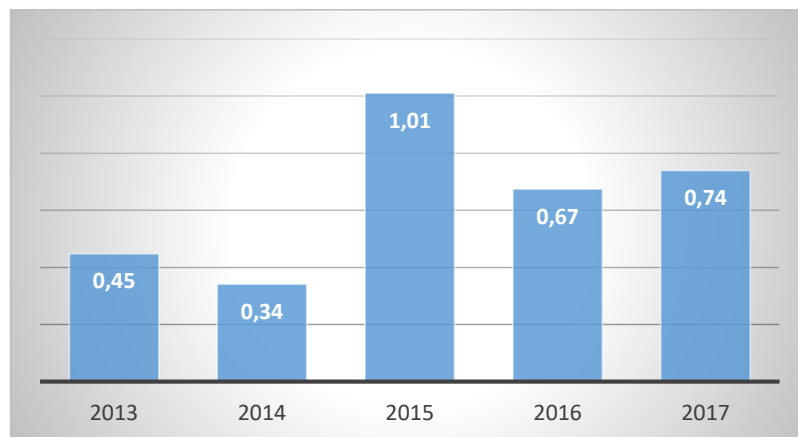
¹ Darba autores veidots attēls. Avots: SIA “Gaujas Koks” gada pārskati no 2013.gada līdz 2017.gadam

² Zariņa, V., Strēle, I. *Finanšu plānošana uzņēmumā*. Rīga: Lietišķās informācijas dienests, 2009. 49 lpp.

³ Darba autores veidots attēls. Avots: SIA “Gaujas Koks” gada pārskati no 2013.gada līdz 2017.gadam

SIA “Gaujas Koks” starpposma likviditātes rādītājs no 2013.gada līdz 2017.gadam ir virs 1 (skat.2.8.att.). Viszemāko līmeni tas sasniedza 2014.gadā 1,05, jo uzņēmumam būtiski samazinājās naudas līdzekļi. 2017.gadā, esot pietiekami augstam debitoru un naudas īpatsvaram apgrozāmajos līdzekļos, rādītājs ir 1,41.

Absolūtās likviditātes rādītājs parāda uzņēmuma spēju atmaksāt īstermiņa saistības ar vislikvidākajiem līdzekļiem – naudu un īstermiņa vērtspapīriem. Šim rādītājam jābūt lielākam par 0,3.¹

2.9.att. Absolūtās likviditātes rādītājs SIA “Gaujas Koks” no 2013.gada līdz 2017.gadam²

Absolūtās likviditātes rādītājs apskatāmajā uzņēmumā SIA “Gaujas Koks” ir ļoti mainīgs, ko ietekmē gan mainīgais naudas līdzekļu daudzums uzņēmumā, gan īstermiņa saistību mainīgais daudzums (skat.2.9.att.). 2013.gadā rādītājs ir 0,45, kas ir labs rādītājs. 2014.gadā būtiski samazinās naudas līdzekļu apmērs un rādītājs nokrītas līdz 0,34, bet joprojām ir pietiekamā apmērā. Visaugstākais absolūtās likviditātes rādītāja apmērs ir 2015.gadā, kad tas sasniedz 1,01. Naudas līdzekļu apmērs salīdzinājumā ar 2014.gadu pieaug vairāk kā 4 reizes, arī īstermiņa saistības sasniedz augstāko punktu visos 5 gados. Šis rādītājs ir virs normas un parāda to, ka uzņēmums neefektīvi izmanto pieejamos naudas līdzekļus.

Pēc darba autores domām šis rādītājs ir vērtējams neviennozīmīgi, jo rādītājs tiek aprēķināts uz konkrētu datumu, kas neparāda uzņēmuma patieso darbību, jo naudas līdzekļu apmērs uzņēmumā regulāri mainās. Pētot sīkāk bilances pielikumus ir redzams, ka ir pieaudzis tieši GBP daudzums naudas līdzekļos, kas varētu tikt skaidrots ar to, ka uzņēmums saņēma naudu no kāda lielāka darījuma.

¹ Zariņa, V., Strēle, I. *Finanšu plānošana uzņēmumā*. Rīga: Lietišķās informācijas dienests, 2009. 49 lpp.

² Darba autores veidots attēls. Avots: SIA “Gaujas Koks” gada pārskati no 2013.gada līdz 2017.gadam

2017.gadā absolūtās likviditātes rādītājs sasniedz 0,74, kas ir nedaudz virs normas. Uzņēmumam ir daudz naudas līdzekļu.

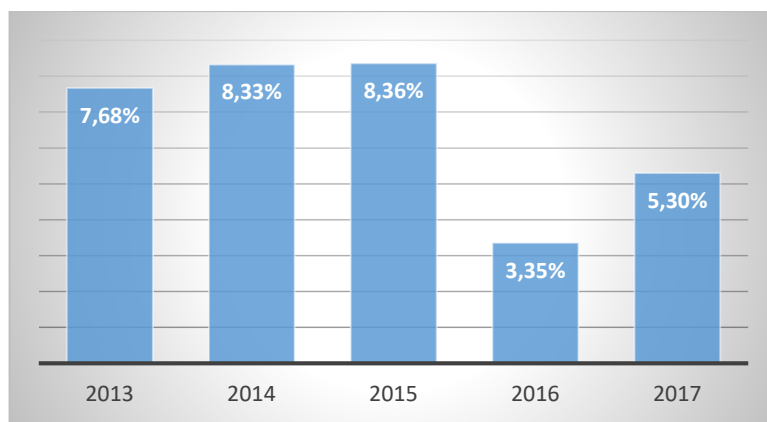
Pēc apskatītajiem likviditātes rādītājiem var secināt, ka uzņēmumam SIA “Gaujas Koks” ir ļoti laba likviditāte. Uzņēmumam ir laba maksātspēja.

2.5. Rentabilitātes rādītāju analīze

Rentabilitātes rādītāji ļauj novērtēt uzņēmuma līdzekļu ieguldījuma atdevi un uzņēmuma darbības efektivitāti. Vislielāko uzmanību rentabilitātes rādītājiem pievērš uzņēmuma īpašnieki un vadītāji.

Rentabilitātes rādītāju vērtēšanā nav noteiktu kritēriju; to izsaka procentos. Jo augstāks procentu līmenis, jo efektīvāka ir uzņēmuma darbība – zems rentabilitātes līmenis liecina par uzņēmuma neveiksmi. Ja to laikus nenovērš, sagaidāma uzņēmuma darbības krīze.¹

Pārdošanas vai komerciālo rentabilitāti aprēķina peļņu sadalot ar neto apgrozījumu. Tā parāda peļņu uz vienu neto apgrozījuma naudas vienību.

2.10.att. Pārdošanas rentabilitāte (ROS) SIA “Gaujas Koks” no 2013.gada līdz 2017.gadam²

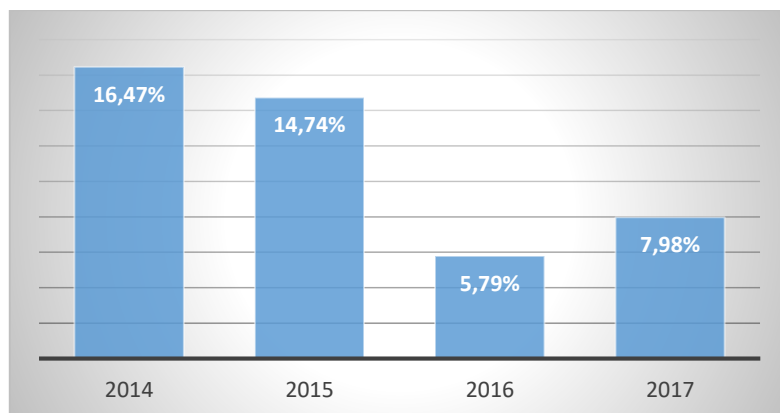
Apskatāmajam uzņēmumam SIA “Gaujas Koks” 2013.gadā pārdošanas rentabilitāte ir 7,68%, uzņēmumam ir augsta neto peļņa (skat.2.10.att.). 2014.gadā rādītājs, pieaugot peļņai, nedaudz pieaug līdz 8,33%. 2015.gadā ROS rādītājs pieaug līdz 8,36%, jo palielinās peļņa. Visus šos trīs gadus uzņēmuma pārdošanas rentabilitāte ir salīdzinoši labā līmenī. 2016.gadā pārdošanas rentabilitāte samazinās līdz 3,35%, jo vairāk kā divas reizes krītas peļņa. Peļņu ietekmē tādi peļņas vai zaudējuma aprēķina posteņi kā “Pārējās saimnieciskās darbības izmaksas” un “Procentu

¹ Zariņa, V., Strēle, I. *Finanšu plānošana uzņēmumā*. Rīga: Lietišķās informācijas dienests, 2009. 40 lpp.

² Darba autores veidots attēls. Avots: SIA “Gaujas Koks” gada pārskati no 2013.gada līdz 2017.gadam

maksājumi un tamlīdzīgas izmaksas”. Izpētot peļņas vai zaudējumu aprēķina pielikumus ir redzams, ka lielo peļņas kritumu izraisa pārdošanas izdevumu pieaugums un zaudējumi no valūtas kursa samazināšanās. Pārdošanas rentabilitātes lielums ir ļoti zems. 2017.gadā nedaudz palielinoties peļņai pieaug arī ROS līdz 5,30%.

Aktīvu rentabilitāte raksturo uzņēmuma aktīvu atdevi. Tā parāda kāda ir peļņa uz 1 aktīvos ieguldīto naudas vienību. ROA rādītājs tiek aprēķināts peļņu sadalot ar vidējiem aktīviem.

2.11.att. Aktīvu rentabilitāte (ROA) SIA “Gaujas Koks” no 2014.gada līdz 2017.gadam¹

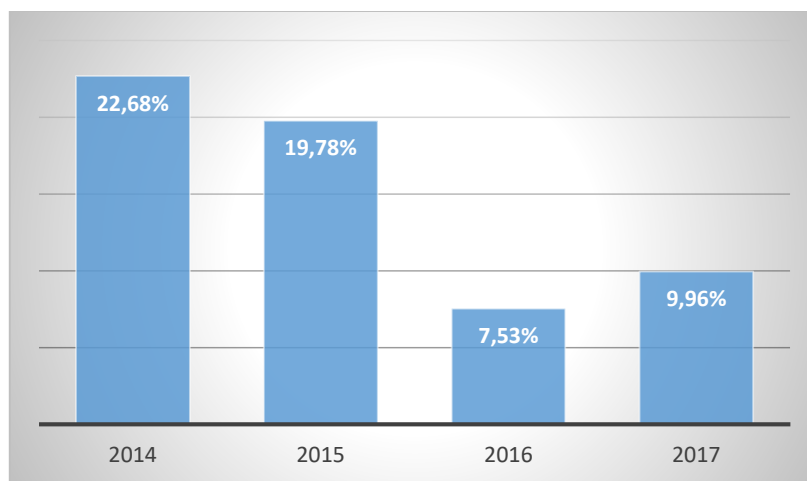
SIA “Gaujas Koks” aktīvu rentabilitāte ir ļoti dažāda (skat.2.11.att.). 2014.gadā uzņēmumam bija mazi kopējie aktīvi, bet liela peļņa, tāpēc šis rādītājs ir diezgan augstā līmenī, 16,47%, kas ir ļoti pozitīvi vērtējams. 2015.gadā pieaug peļņa, bet straujāk pieaug vidējie aktīvi, līdz ar to samazinās ROA rādītājs līdz 14,74%. Līdzīgi kā ROS rādītājam, 2016.gadā aktīvu rentabilitātes rādītājs strauji krīt un sasniedz 5,79%. Uzņēmumam pieaug vidējie aktīvi, bet peļņa strauji krītas. 2017.gadā palielinoties peļņai un nedaudz palielinoties vidējiem aktīviem pieaug arī ROA rādītājs līdz 7,98%.

Pašu kapitāla rentabilitāte parāda pašu kapitāla ienesīgumu. Tas ir viens no būtiskākajiem rādītājiem, kas atspoguļo uzņēmuma saimnieciskās darbības efektivitāti un optimālu kapitāla izmantošanu.²

Pašu kapitāla rentabilitāte tiek aprēķināta peļņu sadalot ar vidējo pašu kapitālu. Tā parāda kāda ir peļņa uz 1 pašu kapitāla naudas vienību.

¹ Darba autores veidots attēls. Avots: SIA “Gaujas Koks” gada pārskati no 2013.gada līdz 2017.gadam

² Zariņa, V., Strēle, I. *Finanšu plānošana uzņēmumā*. Rīga: Lietišķās informācijas dienests, 2009. 44 lpp.

2.12.att. Pašu kapitāla rentabilitāte SIA “Gaujas Koks” no 2014.gada līdz 2017.gadam¹

Pētāmā uzņēmuma SIA “Gaujas Koks” pašu kapitāla rentabilitātes rādītāju struktūra ir tāda pati kā pārdošanas rentabilitātes un aktīvu rentabilitātes struktūra (skat.2.12.att.).

2014.gadā uzņēmumam bija liela peļņa un zems vidējais pašu kapitāls, rādītājs ir 22,68%, kas ir labs rādītājs. 2015.gadā palielinoties peļņai, bet vēl vairāk palielinoties vidējam pašu kapitālam, rādītājs nokrītas līdz 19,78%. 2016.gadā rādītājs samazinoties peļņai nokrītas līdz 7,53%. 2017.gadā peļņa nedaudz pieaug un rādītājs pieaug līdz 9,96%.

Izvērtējot rentabilitātes rādītājus, būtiska nozīme ir starpībai starp ekonomiskās (aktīvu) rentabilitātes līmeni un finansiālās (pašu kapitāla) rentabilitātes līmeni. Šī starpība atspoguļo aizņemtā kapitāla izmantošanas efektivitāti.² Tātad, ja $ROE > ROA$, tad uzņēmums efektīvi izmanto aizņemto kapitālu. Uzņēmumam SIA “Gaujas Koks” pašu kapitāla rentabilitātes līmenis visus gadus, izņemot 2016.gadu, ir augstāks, tas liecina par aizņemtā kapitāla efektīvu izmantošanu.

Darba autore pēc visu rentabilitātes rādītāju aplūkošanas secina, ka 2014.gadā un 2015.gadā uzņēmumam SIA “Gaujas Koks” bija ļoti labi rentabilitātes rādītāji. 2016.gadā strauji samazinoties peļņai, ko ietekmēja tādi peļņas vai zaudējuma aprēķina posteņi kā “Pārējās saimnieciskās darbības izmaksas” un “Procentu maksājumi un tamlīdzīgas izmaksas” būtiski krītas visi rentabilitātes rādītāji. 2017.gadā rādītāji nedaudz uzlabojas.

¹ Darba autores veidots attēls. Avots: SIA “Gaujas Koks” gada pārskati no 2013.gada līdz 2017.gadam

² Saksonova, S. *Finanšu informācijas un pārskatu praktiskā izmantošana uzņēmumu finanšu lēmumu pieņemšanā*. Rīga: Info Tiltis, 2012. 112 lpp.

2.6.Naudas plūsmas analīze

Naudas plūsmu uzņēmumā iedala trīs daļās:

- Pamatdarbības naudas plūsma
- Ieguldīšanas darbības naudas plūsma
- Finansēšanas darbības naudas plūsma

Pamatdarbības un finansēšanas naudas plūsma parāda, kur uzņēmums naudu ir ieguvis. Ieguldīšanas darbības naudas plūsma parāda kā nauda ir izlietota.

2.7.tabula

Naudas plūsma SIA “Gaujas Koks” no 2013.gada līdz 2017.gadam (EUR)¹

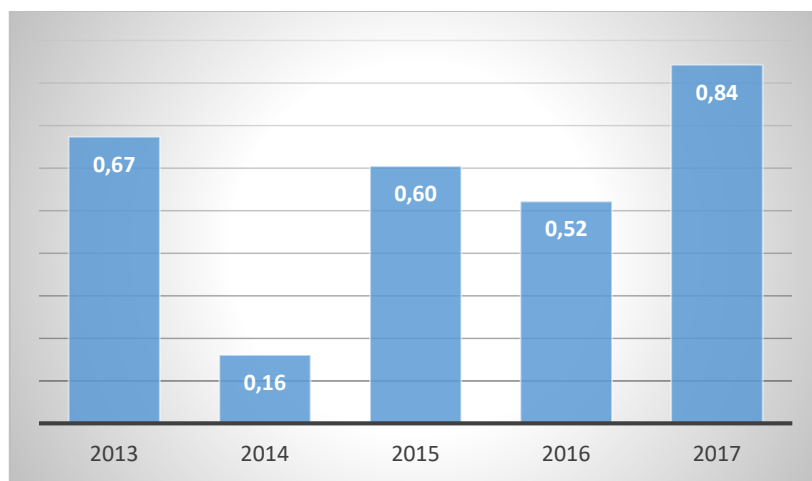
	2013	2014	2015	2016	2017
Pamatdarbības neto naudas plūsma	5 560 341	1 155 961	6 122 133	3 886 869	7 249 257
Ieguldīšanas darbības neto naudas plūsma	-3 965 374	-1 741 438	-2 727 168	-3 739 244	-7 235 411
Finansēšanas darbības neto naudas plūsma	769 169	-1 054 638	2 983 763	-1 834 270	1 121 198
Pārskata gada neto naudas plūsma	2 343 220	-1 311 976	6 582 527	-3 388 386	1 338 843

Kā redzams 2.7.tabulā pamatdarbības neto naudas plūsma uzņēmumam SIA “Gaujas Koks” ir pozitīva. Kas parāda to, ka uzņēmums gūst ieņēmumus no savas pamatdarbības. Ieguldīšanas darbības neto naudas plūsma katru gadu ir negatīva un paliek arvien lielāka. Uzņēmums katru gadu iegādājas pamatlīdzekļus un nemateriālos ieguldījumus. Finansēšanas darbības neto naudas plūsma parāda saņemto aizdevumu un samaksāto aizdevumu gala rezultātu. Pārskata gada neto naudas plūsma ir negatīva 2014.gadā, gan 2016.gadā.

Galvenais uzņēmuma nepārtrauktai darbībai un naudas plūsmas iegūšanai nepieciešamais nosacījums ir maksātspējas saglabāšana. Pirmais un ļoti svarīgais uzņēmuma naudas plūsmas maksātspējas koeficients tiek iegūts, attiecinot iekšēji iegūtās naudas apmēru pret uzņēmuma nesamaksājām ilgtermiņa un īstermiņa saistībām. To var nosaukt par naudas plūsmas un aizņemtā kapitāla attiecību, kura atspoguļo uzņēmuma spēju samaksāt visus savus parādus.²

¹ Darba autores veidota tabula. Avots: SIA “Gaujas Koks” gada pārskati no 2013.gada līdz 2017.gadam

² Subatnieks, K. *Komersabiedrības naudas plūsma*. Rīga: Drukātava, 2008. 64 lpp.

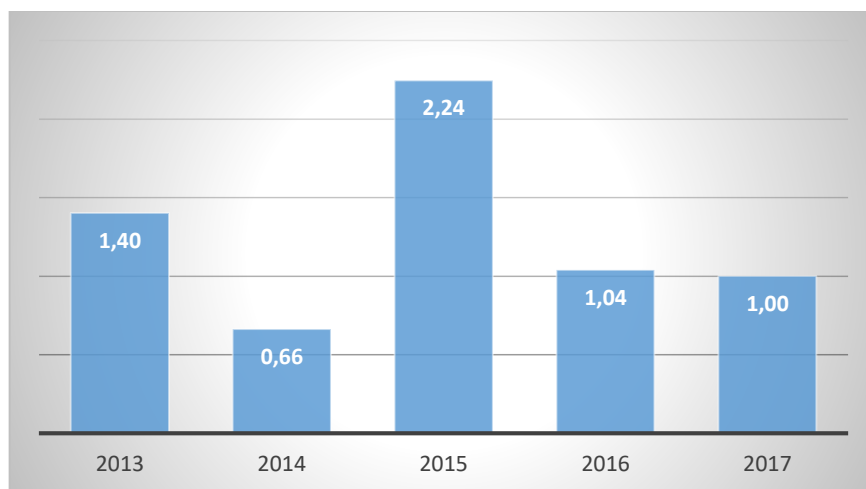
2.13. att. Naudas plūsmas un aizņemtā kapitāla attiecība SIA “Gaujas Koks” no 2013.gada līdz 2017.gadam¹

SIA “Gaujas Koks” naudas plūsmas un aizņemtā kapitāla attiecība nav pārāk augstā līmenī. Šis rādītājs parāda vai uzņēmums ir spējīgs samaksāt savas īstermiņa un ilgtermiņa saistības, tāpēc uzņēmumi tiecas šo rādītāju uzlabot. 2013.gadā rādītājs uzņēmumam ir 0,67 (skat.2.13.att.). 2014.gadā krājumu atlikumu izmaiņu pēc rādītājs būtiski samazinās līdz 0,16. Rādītājs ir ļoti zems, tas parāda, ka uzņēmums nespēs pielāgoties finanšu apstākļu maiņai. 2017.gadā rādītāja tendence uzlabojas un rādītājs pieaug līdz 0,84, kas parāda to, ka uzņēmums gandrīz pilnā apmērā ir spējīgs samaksāt savas kopējās saistības.

Iekšējās finansēšanās potenciāls palīdz novērtēt reinvestēšanas un aizņemtā kapitāla samazināšanai pieejamo kapitālu. Kad koeficients pārsniedz 1, uzņēmumam ir pietiekami līdzekļu savu ieguldījumu veikšanai, turklāt nauda paliek pāri vismaz daļējai saistību nomaksāšanai. Jo augstāks ir iekšējās finansēšanas potenciāla koeficients, jo vairāk brīvas naudas uzņēmumam paliek parādu apkalpošanai un atmaksāšanai.²

¹ Darba autore veidots attēls. Avots: SIA “Gaujas Koks” gada pārskati no 2013.gada līdz 2017.gadam

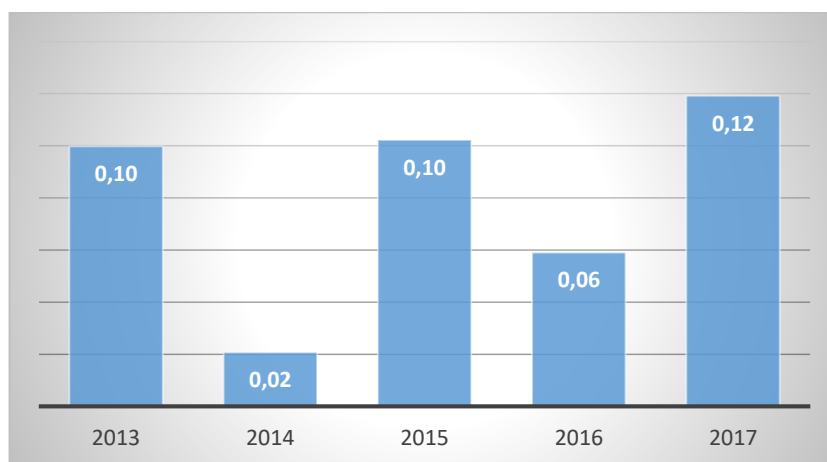
² Subatnieks, K. *Komersabiedrības naudas plūsma*. Rīga: Drukātava, 2008. 74 lpp.

2.14.att. Iekšējās finansēšanās potenciāls SIA “Gaujas Koks” no 2013.gada līdz 2017.gadam¹

Apskatāmajam uzņēmumam SIA “Gaujas Koks” tikai 2014.gadā iekšējās finansēšanas potenciāls ir zem 1 (skat.2.14.att.). 2015.gadā rādītājs sasniedz pat 2,24, kas liecina, ka uzņēmumam ir pietiekami līdzekļu savu ieguldījumu veikšanai, turklāt nauda paliek pāri vismaz daļējai saistību nomaksāšanai. 2017.gadā rādītājs ir 1, kas nozīmē, ka uzņēmumam pietiek līdzekļu tikai savu ieguldījumu veikšanai.

Naudas plūsmas naudas iegūšanas spējas koeficienti parāda uzņēmuma spēju radīt naudas plūsmu ar savu pamatdarbību. To parāda koeficients naudas plūsmas un apgrozījuma attiecība. Jo augstāks ir šis rādītājs, jo labāk uzņēmums ir spējīgs iegūt naudas plūsmu.

2.15.att. Naudas plūsmas un apgrozījuma attiecība SIA “Gaujas Koks” no 2013.gada līdz 2017.gadam²

SIA “Gaujas Koks” naudas plūsmas un apgrozījuma attiecība ir kritiski zema (skat.2.15.att.). Uzņēmumam ir zema pamatdarbības neto naudas plūsma salīdzinājumā ar neto

¹ Darba autores veidots attēls. Avots: SIA “Gaujas Koks” gada pārskati no 2013.gada līdz 2017.gadam

² Darba autores veidots attēls. Avots: SIA “Gaujas Koks” gada pārskati no 2013.gada līdz 2017.gadam

apgrozījumu. 2013.gadā rādītājs ir 0,10, 2014.gadā tas noslīd līdz 0,02, kas ir ļoti slikts rādītājs. Visaugstāko rādītāju tas sasniedz 2017.gadā, kad pakāpjas līdz 0,12. Uzņēmums ar savu pamatdarbību nespēj radīt pietiekami labu naudas plūsmu.

Uzņēmumam kopumā ir slikti naudas plūsmas rādītāji, kas parāda to, ka uzņēmums kopumā slikti ģenerē savu naudas plūsmu, uzņēmumam būtu nepieciešams uzlabot to.

3. SIA “GAUJAS KOKS” NOZARES RAKSTUROJUMS

3.1.Kokapstrādes nozares vispārējs raksturojums

Nozares analīze ir saistīta ar to ekonomikas nozari, kuras ietvaros izvēlētais uzņēmums darbojas, kā arī ar šīs nozares attīstības perspektīvām. Jebkura nozare sastāv no līdzīgiem uzņēmumiem, kas ir iesaistīti līdzīgas produkcijas vai pakalpojumu ražošanā. Uzņēmumi vienas nozares ietvaros var atšķirties gan pēc lieluma, gan saražotās produkcijas apjoma un sortimenta, taču visiem ir līdzīgs raksturs un tos ietekmē vienādi sociālekonomiskie faktori.¹

Gaujas Koks ir kokapstrādes uzņēmums, kura pamatdarbības nozare saskaņā ar NACE 2.red klasifikāciju ir 16.10 “Zāģēšana, ēvelēšana un impregnēšana”. 2017.gadā nozarē pēc Lursoft uzņēmumu datu bāzes pieejamajiem datiem darbojās 716 uzņēmumi.

3.1.tabula

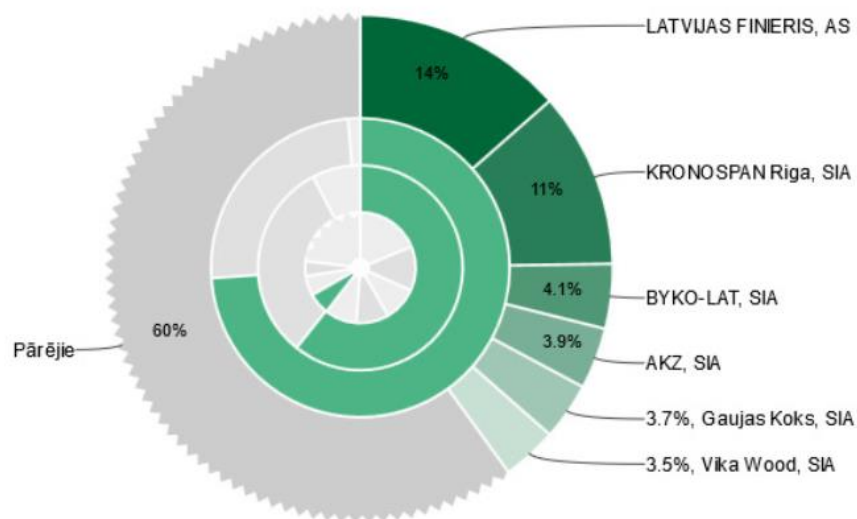
Lielākie uzņēmumi kokapstrādes nozarē pēc neto apgrozījuma 2016.gadā un 2017.gadā²

Nosaukums	2016.gada neto apgrozījums, tūkst.EUR	Nosaukums	2017.gada neto apgrozījums, tūkst.EUR
LATVIJAS FINIERIS, AS	218831	LATVIJAS FINIERIS, AS	224490
KRONOSPAN Rīga, SIA	176796	KRONOSPAN Rīga, SIA	186823
Gaujas Koks, SIA	65795	BYKO-LAT,SIA	68707
AKZ, SIA	62976	AKZ, SIA	65325
BYKO-LAT, SIA	61134	Gaujas Koks, SIA	60838

Pirmie pieci lielākie uzņēmumi kokapstrādes nozarē ir redzami 3.1.tabulā, pētāmais uzņēmums SIA “Gaujas Koks” 2016.gadā ieņem trešo vietu, bet 2017.gadā uzņēmumam krītas neto apgrozījums un uzņēmums ieņem tikai piekto vietu.

¹ Praude, V. *Finanšu instrumenti*. Rīga: Burtene, 2010. 356 lpp.

² Darba autores veidota tabula. Avots: Latvijas Biznesa gada pārskats 2016 un 2017

3.1.att. Neto apgrozījuma īpatsvars kokapstrādes nozarē 2017.gadā¹

Kokapstrādes nozarē no kopējā neto apgrozījuma AS Latvijas Finieris aizņem 14%, kas ir pats lielākais uzņēmums kokapstrādes nozarē (skat.3.1.att.). Otrs lielākais ir SIA Kronospan Rīga, kas aizņem 11%. Kā nākošais seko SIA Byko-Lat ar 4,1% no kopējā neto apgrozījuma, aiz tā seko SIA AKZ ar 3,9%. Piekto vietu ieņem SIA Gaujas Koks ar 3,7% no kopējā apgrozījuma. Var secināt, ka uzņēmums SIA “Gaujas Koks” savā nozarē ir viens no lielākajiem un ar savu piedāvāto produkciju un cenām ir konkurētspējīgs uzņēmums.

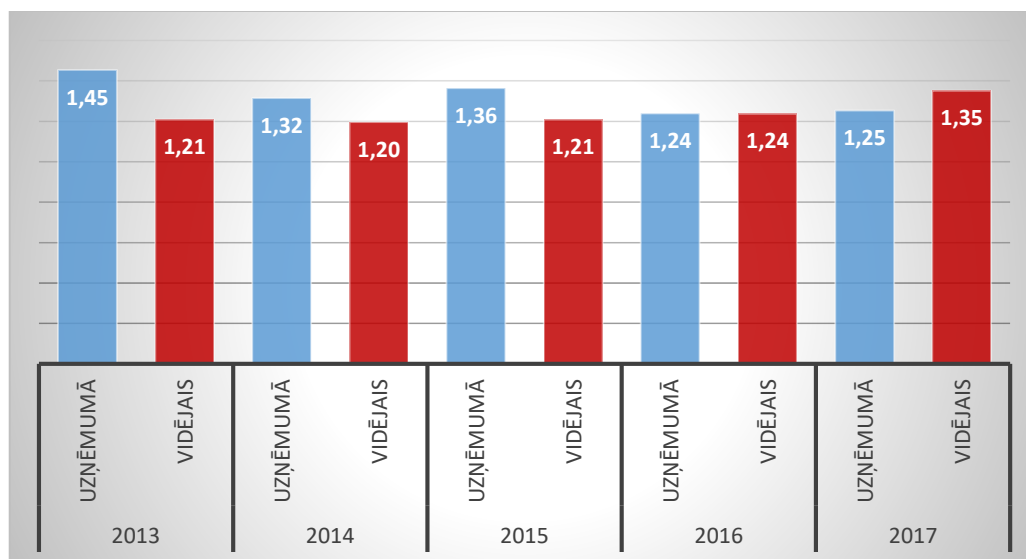
3.2.Uzņēmuma finanšu rādītāju salīdzinājums ar nozares vidējiem rādītājiem

Lai spētu saprast vai uzņēmuma finanšu rādītāji ir pietiekamā līmenī savā nozarē, ļoti vērtīgi ir veikt salīdzinājumu ar nozares vidējiem rādītājiem. Tas ļaus saprast vai uzņēmums strādā veiksmīgi savā nozarē.

Kā pirmos rādītājus darba autore vēlas aplūkot kapitāla struktūras rādītājus. Šie koeficienti apskata uzņēmuma kapitāla struktūru un indicē cik lielas papildus saistības uzņēmums ir spējīgs uzņemt. Pārmērīgs parāds var izraisīt bankrotu un nespēju iegūt nepieciešamos līdzekļus kritiskās situācijās.²

¹ Latvijas biznesa gada pārskats 2017. Pieejams: <https://www.firmas.lv/lbgpp/2018/raksti/kokapstrade> (skatīts 29.04.2019)

² Lursoft uzņēmumu datu bāze, SIA “Gaujas Koks” finanšu analīze no 2013.gada līdz 2017.gadam. Pieejams: <https://www.lursoft.lv/lapsaext?act=URFINANLIST&code=000303744&l=LV> (skatīts 06.05.2019)

3.2.att. Finanšu līdzsvara koeficients SIA “Gaujas Koks” un vidēji kokapstrādes nozarē no 2013.gada līdz 2017.gadam¹

Finanšu līdzsvara koeficients parāda uzņēmumu īpašnieku ieguldītas naudas īpatsvaru uzņēmuma aktīvos. Jo lielāks pašu kapitāla īpatsvars, jo stabilāka ir uzņēmuma finanšu struktūra, attiecīgi kreditori labprātāk kreditē uzņēmumu un paveras iespēja piekļūt lētākiem un lielākiem finanšu resursiem. Pārāk augsts rādītājs norāda, ka uzņēmumam ir jāsamazina parādu apjoms. Zems koeficients liecina par to, ka uzņēmumam nepieciešami papildus līdzekļi, lai uzlabotu savu ienesīgumu.²

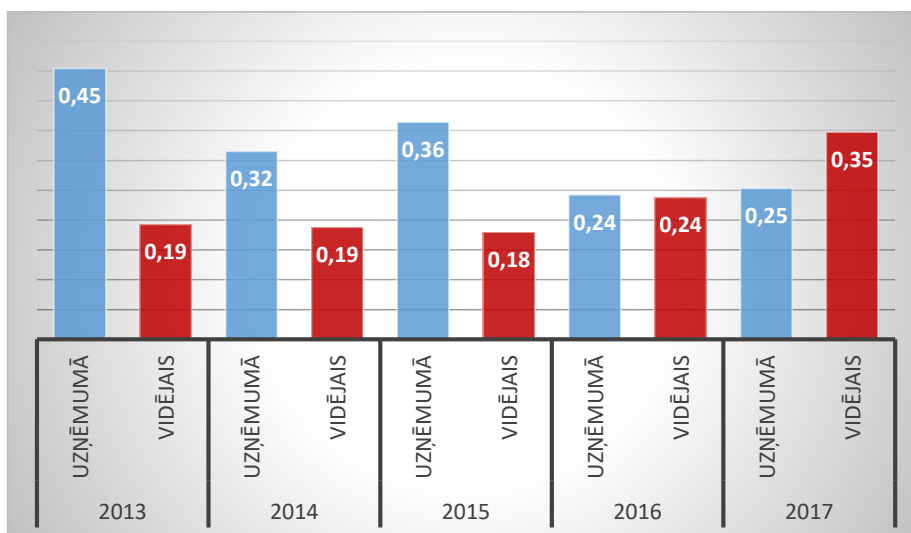
Ja salīdzina SIA “Gaujas Koks” finanšu līdzsvara koeficientu ar nozares vidējiem rādītājiem, tad ir redzams, ka rādītāji būtiski neatšķiras (skat. 3.2att.). Rādītājam vajadzētu būt tendencei samazināties, jo pieaugot pašu kapitālam, samazinās aktīvu īpatsvars un rādītājs samazinās. 2013.gadā salīdzinājumā ar nozares datiem bija vislielākā atšķirība, kad nozares rādītājs bija 1,21, bet uzņēmuma rādītājs bija 1,45. Pārējos gados koeficienti ir diezgan līdzīgi.

Parāds pret pašu kapitālu raksturo, cik lielā mērā uzņēmums ir atkarīgs no aizņemta kapitāla. Augsts rādītājs nozīmē, ka uzņēmums daudz izmanto aizņemto kapitālu, kas uzņēmumam rada papildus izmaksas procentu maksājuma veidā. Rādītāja novērtēšanai jāvērtē arī vidējais rādītājs nozarē, kā arī rādītāja dinamika. Ja rādītājam ir tendence pieaugt, tas norāda uz arvien pieaugošu uzņēmuma atkarību no aizņemtā kapitāla. Procentu maksājumi par aizņemto kapitālu ir nemainīgi, neatkarīgi no realizācijas apjoma, līdz ar to var ievērojami ietekmēt uzņēmuma

¹ Darba autores veidots attēls. Avots: <https://www.lursoft.lv/lapsaext?act=URFINANLIST&code=000303744&l=LV> (skatīts 06.05.2019)

² Lursoft uzņēmumu datu bāze, SIA “Gaujas Koks” finanšu analīze no 2013.gada līdz 2017.gadam. Pieejams: <https://www.lursoft.lv/lapsaext?act=URFINANLIST&code=000303744&l=LV> (skatīts 06.05.2019)

stabilitāti mainoties realizācijas apjomam. Pārāk zems koeficients var liecināt par to ka uzņēmumam nepieciešams piesaistīt papildus finanšu resursus, lai uzlabotu savu ienesīgumu.¹

3.3.att. Finanšu svira SIA “Gaujas Koks” un vidēji kokapstrādes nozarē no 2013.gada līdz 2017.gadam²

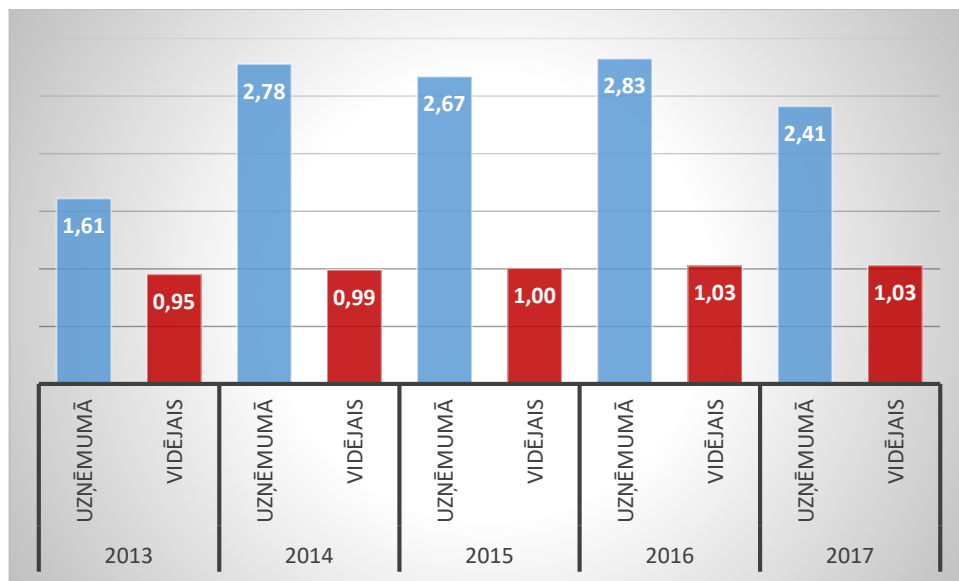
Finanšu sviras rādītājiem uzņēmumā SIA “Gaujas Koks” ir tendence samazināties, jo pieaug pašu kapitāls un samazinās kreditori, bet nozares vidējiem rādītājiem ir tendence pieaugt, kas parāda to, ka pieaug nepieciešamība pēc aizņemtā kapitāla (skat.3.3.att.). Uzņēmuma SIA “Gaujas Koks” tendence ir pozitīvāk vērtējama.

Pēc aplūkotajiem kapitāla struktūras rādītājiem uzņēmumā un kokapstrādes nozarē “Zāģēšana, ēvelēšana, impregnēšana” var secināt, ka uzņēmumiem ir maza nepieciešamība pēc aizņemtā kapitāla.

Kā nākošos rādītājus darba autore aplūkos likviditātes rādītājus, kas ļaus saprast kādas likviditātes tendences ir kokapstrādes nozarē.

¹ Lursoft uzņēmumu datu bāze, SIA “Gaujas Koks” finanšu analīze no 2013.gada līdz 2017.gadam. Pieejams: <https://www.lursoft.lv/lapsaext?act=URFINANLIST&code=000303744&l=LV> (skatīts 06.05.2019)

² Darba autores veidots attēls. Avots: <https://www.lursoft.lv/lapsaext?act=URFINANLIST&code=000303744&l=LV> (skatīts 06.05.2019)

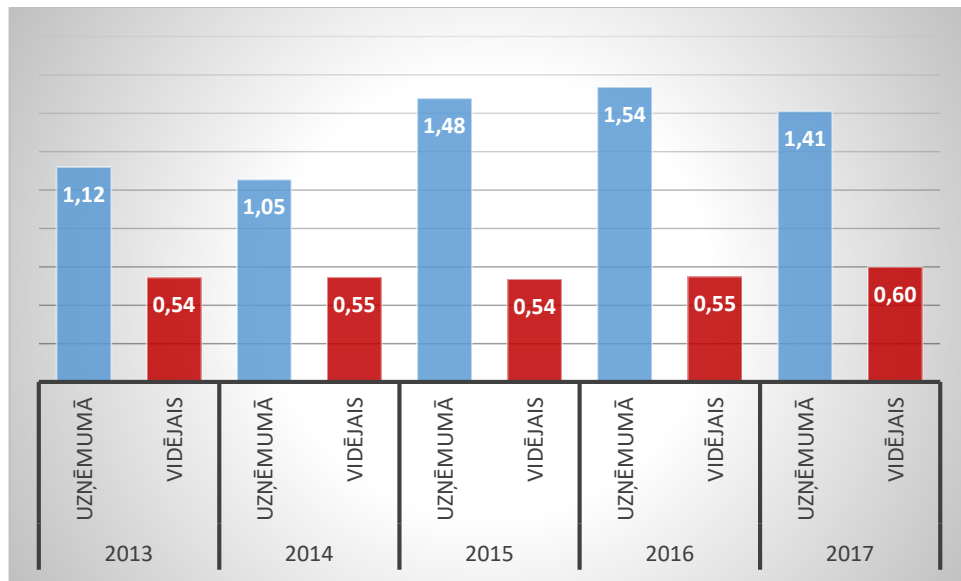
3.4.att. Kopējā likviditāte SIA “Gaujas Koks” un vidēji kokapstrādes nozarē no 2013.gada līdz 2017.gadam¹

No 2013.gada līdz 2017.gadam vidēji kokapstrādes nozarē kopējās likviditātes rādītājs ir ap 1, kas liecina, ka uzņēmumi spēj segt savas īstermiņa saistības ar apgrozāmajiem līdzekļiem (skat. 3.4.att.). Lai rādītājs būtu labā līmenī rādītājam jābūt virs 2, kā tas ir apskatāmajam uzņēmumam SIA “Gaujas Koks”. Vidēji nozarē apgrozāmie līdzekļi ir vienādā līmenī ar īstermiņa kreditoriem.

Ar starposma likviditātes koeficienta palīdzību tiek veikts daudz stingrāks īstermiņa likviditātes tests, jo tas izslēdz dažus no Apgrozāmajiem līdzekļiem (Krājumus), kurus ne vienmēr var viegli pārvērst naudas līdzekļos. Krājumi ir visnelikvidākais apgrozāmo līdzekļu posteņiem. Zems koeficients liecina, ka pārāk daudz līdzekļu ir ieguldīts krājumos.²

¹ Darba autores veidots attēls. Avots: <https://www.lursoft.lv/lapsaext?act=URFINANLIST&code=000303744&l=LV> (skatīts 06.05.2019)

² Lursoft uzņēmumu datu bāze, SIA “Gaujas Koks” finanšu analīze no 2013.gada līdz 2017.gadam. Pieejams: <https://www.lursoft.lv/lapsaext?act=URFINANLIST&code=000303744&l=LV> (skatīts 06.05.2019)

3.5.att. Starposma likviditāte SIA “Gaujas Koks” un vidēji kokapstrādes nozarē no 2013.gada līdz 2017.gadam¹

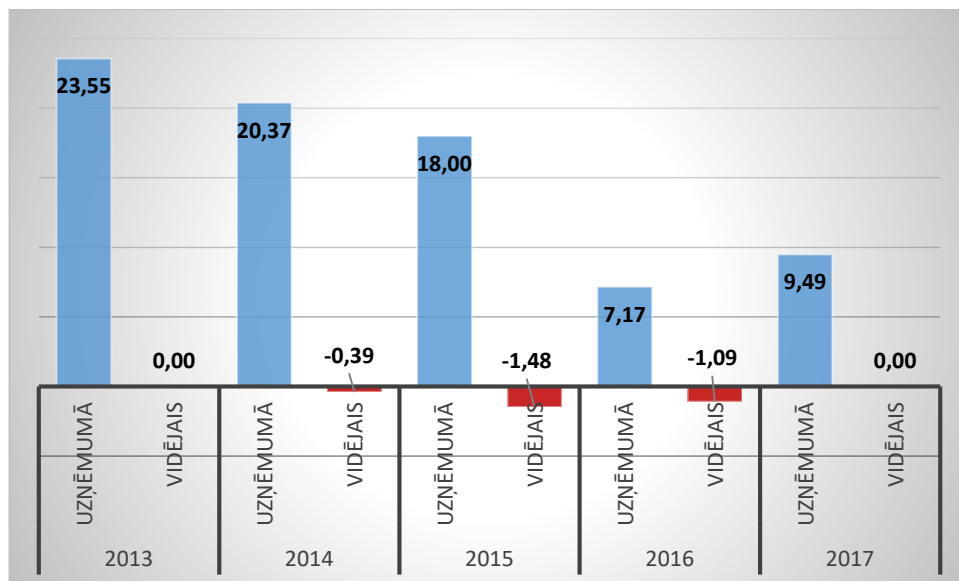
Starposma likviditātes rādītājam jābūt virs 1. Vidēji kokapstrādes nozarē šis rādītājs ir nedaudz virs 0,5, kas liecina, ka uzņēmums ar naudas līdzekļiem un debitoru parādiem nespēj segt savas īstermiņa saistības (skat.3.5.att.). Uzņēmumā SIA “Gaujas Koks” rādītājs no 2013.gada līdz 2017.gadam ir virs 1, kas ir ļoti labs likviditātes rādītājs.

Likviditātes rādītāji kokapstrādes nozarē “Zāģēšana, ēvelēšana, impregnēšana” ir diezgan sliktā līmenī, uzņēmuma SIA “Gaujas Koks” rādītāji ir būtiski virs vidējā rādītāja. Tas nozīmē, ka apskatāmais uzņēmums savā nozarē strādā ļoti veiksmīgi.

Pašu kapitāla rentabilitāte (kapitāla atdeve) parāda, cik efektīvi tiek izmantots tas kapitāls, ko ir investējuši uzņēmumā īpašnieki. No ieguldītāja viedokļa šis ir viens no svarīgākajiem rādītājiem, jo parāda cik potenciālais investors nopelnīs no katra sava ieguldītā eiro.²

¹Darba autores veidots attēls. Avots: <https://www.lursoft.lv/lapsaext?act=URFINANLIST&code=000303744&l=LV> (skatīts 06.05.2019)

²Lursoft uzņēmumu datu bāze, SIA “Gaujas Koks” finanšu analīze no 2013.gada līdz 2017.gadam. Pieejams: <https://www.lursoft.lv/lapsaext?act=URFINANLIST&code=000303744&l=LV> (skatīts 06.05.2019)

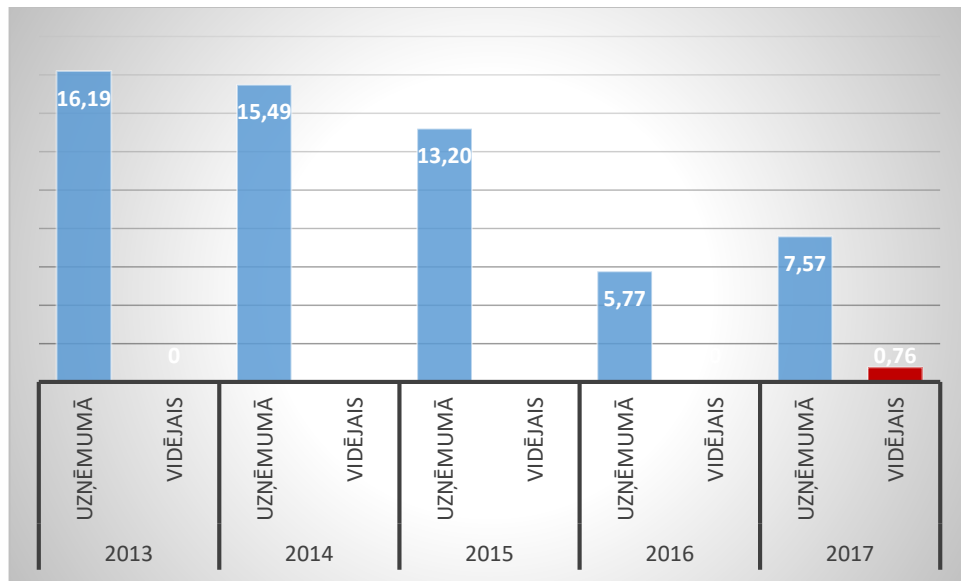
3.6.att. Pašu kapitāla rentabilitāte SIA “Gaujas Koks” un vidēji kokapstrādes nozarē no 2013.gada līdz 2017.gadam (%)¹

Pašu kapitāla rentabilitātes rādītājs tiek aprēķināts pārskata gada peļņu sadalot ar pašu kapitālu, tātad, jo lielāka peļņa, jo lielāks rādītājs. Uzņēmumam SIA “Gaujas Koks” šim rādītājam ir tendence samazināties (skat.3.6.att.). 2016.gadā vērojams visstraujākais kritums, kas saistīts ar to, ka strauji nokritās peļņa. Vidēji nozarē šis rādītājs ir vai nu 0 vai negatīvs, kas parāda to, ka vidēji nozarē uzņēmumi strādā ar zaudējumiem.

Aktīvu rentabilitāte ir viens no svarīgākajiem rādītājiem, kas parāda uzņēmuma konkurētspēju. Šis rādītājs ievērojami svārstās atkarībā no nozares, tāpēc ir svarīgi salīdzināt uzņēmuma rādītāju ar vidējiem rādītājiem. Ja rādītājs ir augstāks par nozares vidējo rādītāju, tas var liecināt par stipru uzņēmuma konkurētspēju.²

¹ Darba autores veidots attēls. Avots: <https://www.lursoft.lv/lapsaext?act=URFINANLIST&code=000303744&l=LV> (skatīts 06.05.2019)

² Lursoft uzņēmumu datu bāze, SIA “Gaujas Koks” finanšu analīze no 2013.gada līdz 2017.gadam. Pieejams: <https://www.lursoft.lv/lapsaext?act=URFINANLIST&code=000303744&l=LV> (skatīts 06.05.2019)

3.7.att. Aktīvu rentabilitāte SIA “Gaujas Koks” un vidēji kokapstrādes nozarē no 2013.gada līdz 2017.gadam (%)¹

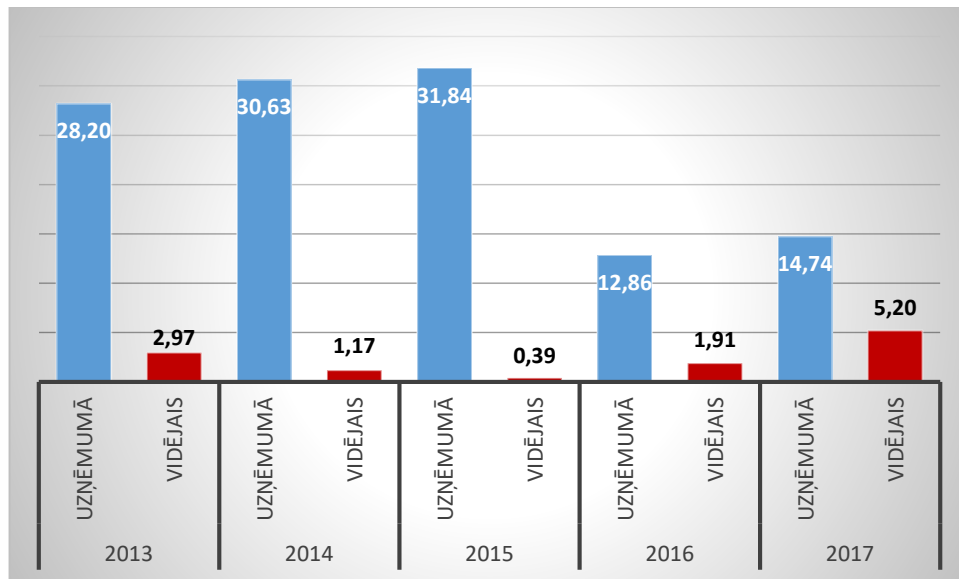
Aktīvu rentabilitāte tiek aprēķināta peļņu sadalot ar kopējiem aktīviem. Apskatāmajam uzņēmumam SIA “Gaujas Koks” šis rādītājs no 2013.gada līdz 2015.gadam ir ļoti labā līmenī, 2016.gadā samazinoties peļņai rādītājs strauji samazinās (skat.3.7.att.).

Vidēji kokapstrādes nozarē šis rādītājs ir 0%, tikai 2017.gadā rādītājs nedaudz palielinās līdz 0,76%. Var secināt, ka vidēji nozarē uzņēmumi strādā bez peļņas. SIA “Gaujas Koks” savā nozarē strādā veiksmīgi un ir ar augstu konkurētspēju.

Ilgtermiņa ieguldījumu atdeve parāda ienesīgumu atkarībā no uzņēmuma ieguldījumiem ilgtermiņa aktīvos. Ja uzņēmums maz investē līdzekļus attīstībā, tas var novest pie konkurētspējas samazināšanās nākotnē. Svarīgi pievērst uzmanību rādītāja dinamikai, kā arī salīdzināt to ar vidējiem rādītājiem, lai noteiktu optimālo rādītāju.²

¹ Darba autores veidots attēls. Avots: <https://www.lursoft.lv/lapsaext?act=URFINANLIST&code=000303744&l=LV> (skatīts 06.05.2019)

² Lursoft uzņēmumu datu bāze, SIA “Gaujas Koks” finanšu analīze no 2013.gada līdz 2017.gadam. Pieejams: <https://www.lursoft.lv/lapsaext?act=URFINANLIST&code=000303744&l=LV> (skatīts 06.05.2019)

3.8.att. Ilgtermiņa ieguldījumu rentabilitāte SIA “Gaujas Koks” un vidēji kokapstrādes nozarē no 2013.gada līdz 2017.gadam (%)¹

Ilgtermiņa ieguldījumu rentabilitātes rādītājs ir pārskata gada peļņas vai zaudējumu attiecība pret ilgtermiņa ieguldījumiem. Vidēji nozarē šis rādītājs ir ļoti zems, 2017.gadā pieaug vidējā peļņa, tāpēc rādītājs pieaug (skat.3.8.att.). Apskatāmajam uzņēmumam SIA “Gaujas Koks” no 2013.gada līdz 2015.gadam rādītājs ir ap 30%, 2016.gadā rādītājs ir 12,86%, 2017.gadā ir 14,74%.

Rentabilitātes rādītāji vidēji nozarē ir ļoti zemā līmenī, kokapstrādes uzņēmumi “Zāģēšana, ēvelēšana, impregnēšana” strādā ar zaudējumiem, tāpēc rādītāji ir negatīvi. SIA “Gaujas Koks” šie rādītāji ir krietni augstāki.

Aktivitātes koeficienti norāda uz to, cik efektīvi uzņēmums izmanto tam esošos resursus. Ja, uzņēmumam ir pārāk daudz aktīvu, tad ieguldījumi tajos var būt nelietderīgi. Ja, pietrūkst aktīvu, tad var būt, ka uzņēmums darbojas neefektīvi.²

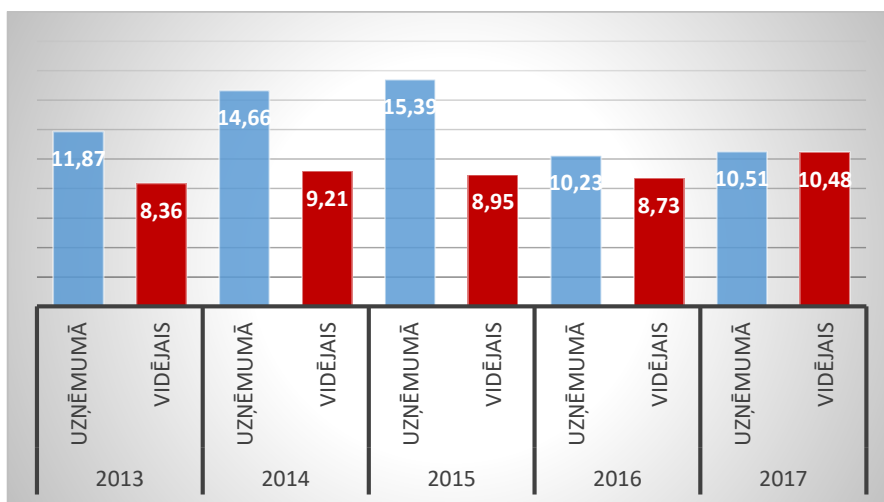
Pircēju un pasūtītāju debeta apgrozījuma koeficients parāda, cik reizes gada laikā debitoru parādi tiek pārvērsti par naudas līdzekļiem. Nav iespējams noteikt optimālu šī rādītāja lielumu, jo tas ļoti lielā mērā ir atkarīgs no nozares, kādā uzņēmums strādā.³

¹ Darba autores veidots attēls. Avots: <https://www.lursoft.lv/lapsaext?act=URFINANLIST&code=000303744&l=LV> (skatīts 06.05.2019)

² Lursoft uzņēmumu datu bāze, SIA “Gaujas Koks” finanšu analīze no 2013.gada līdz 2017.gadam. Pieejams: <https://www.lursoft.lv/lapsaext?act=URFINANLIST&code=000303744&l=LV> (skatīts 06.05.2019)

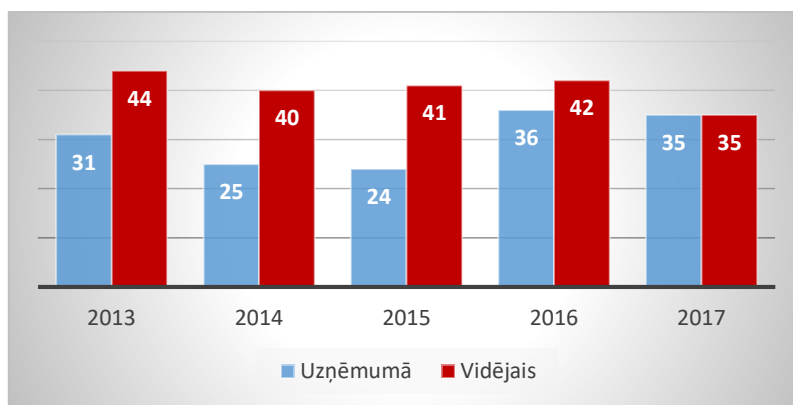
³ Turpat

Koeficients tiek aprēķināts neto apgrozījumu sadalot ar kopējiem debitoru parādiem. Būtībā rādītājs parāda, cik lielus ieņēmumus no produktu realizācijas (neto apgrozījuma) ir devis katrs debitoru parādos ieguldītais eiro. Jo lielāks koeficients, jo augstāk tas ir vērtējams.¹

3.9.att. Pircēju un pasūtītāju debeta apgrozījums SIA “Gaujas Koks” un vidēji kokapstrādes nozarē no 2013.gada līdz 2017.gadam²

Pircēju un pasūtītāju debeta apgrozījums parāda cik reizes gadā debitoru parādi pārvēršas naudā, tātad, jo lielāks ir šos rādītājs, jo labāk. Parasti tiek aprēķināts debitoru parādu aprites ilgums, kas parāda ik pēc cik dienām debitoru parādi pārvēršas naudā, rādītājs tiek aprēķināts 365 dienas sadalot ar pircēju un pasūtītāju debeta apgrozījumu, šim rādītājam jābūt pēc iespējas mazākam.

3.10.att. Debitoru parādu aprites ilgums dienās SIA “Gaujas Koks” un vidēji kokapstrādes nozarē no 2013.gada līdz 2017.gadam³

¹ Praude, V. *Finanšu instrumenti*. Rīga: Burtene, 2010. 370 lpp.

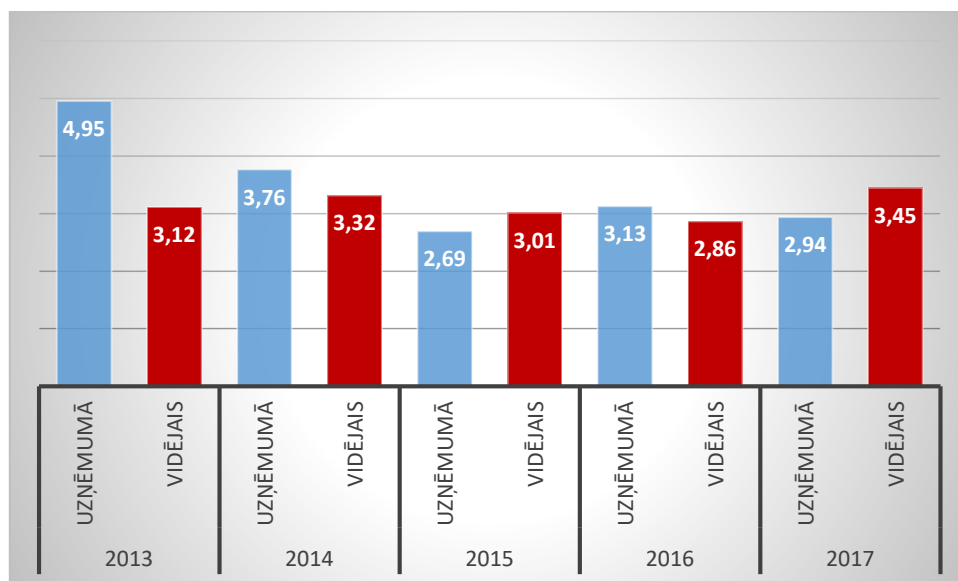
² Darba autores veidots attēls. Avots: <https://www.lursoft.lv/lapsaext?act=URFINANLIST&code=000303744&l=LV> (skatīts 06.05.2019)

³ Darba autores veidots attēls. Avots: <https://www.lursoft.lv/lapsaext?act=URFINANLIST&code=000303744&l=LV> (skatīts 06.05.2019)

SIA “Gaujas Koks” pircēju un pasūtītāju debeta apgrozījums ir virs kokapstrādes vidējā rādītāja (skat.3.9.att.). 2013.gadā uzņēmuma rādītājs bija 11,87, debitoru parādu aprites ilgums 31 diena, tātad vidēji uzņēmumā debitoru parādi pārveršas naudā pēc 31 dienas (skat. 3.10.att.). Kokapstrādes nozares vidējais rādītājs ir 8,36, debitoru parādu aprites ilgums ir 44 dienas, debitoru parādi pārveršas naudās tikai pēc 44 dienām. Var secināt, ka uzņēmums SIA “Gaujas Koks” ātrāk tiek pie naudas nekā tas ir vidēji nozarē.

2017.gadā rādītāji ir diezgan vienādi. Uzņēmums strādā nedaudz virs nozares vidējiem rādītājiem.

Apgrozāmo līdzekļu kustības koeficients tiek aprēķināts neto apgrozījumu sadalot ar apgrozāmajiem līdzekļiem. Augsts koeficients norāda, ka uzņēmumam ir nepietiekams apgrozāmo līdzekļu daudzums, turpretī zems koeficients var norādīt uz esošo apgrozāmo līdzekļu neefektīvu izmantošanu.¹

3.11.att. **Apgrozāmo līdzekļu kustība SIA “Gaujas Koks” un vidēji kokapstrādes nozarē no 2013.gada līdz 2017.gadam²**

Apgrozāmo līdzekļu kustības rādītāji SIA “Gaujas Koks” ir diezgan līdzīgi kā tas ir vidēji kokapstrādes nozarē. Rādītājs ir diezgan mērens visus gadus kā tas redzams 3.11.attēlā, 2013.gadā uzņēmumam bija maz apgrozāmo līdzekļu, tāpēc rādītājs ir būtiski lielāks kā citus gadus.

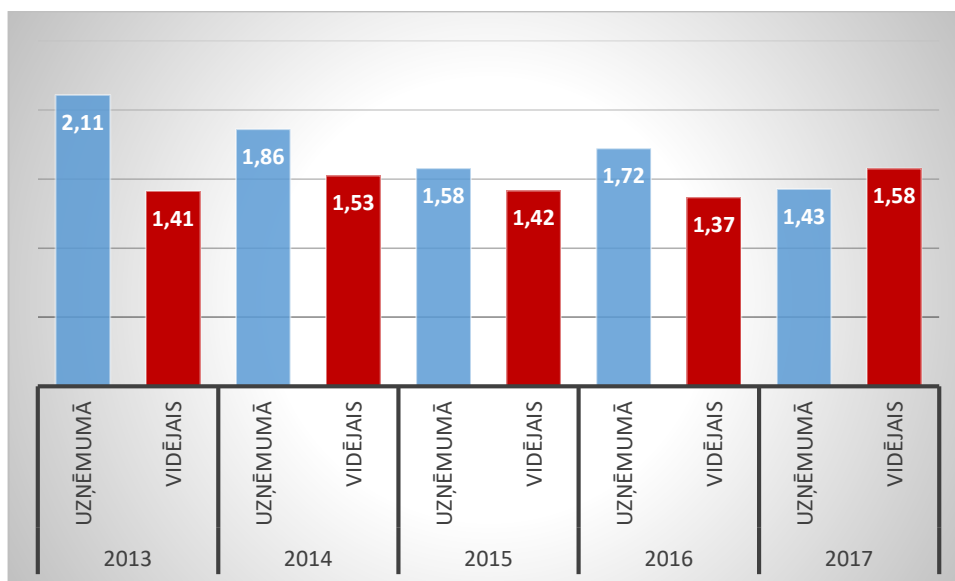
¹ Lursoft uzņēmumu datu bāze, SIA “Gaujas Koks” finanšu analīze no 2013.gada līdz 2017.gadam. Pieejams: <https://www.lursoft.lv/lapsaext?act=URFINANLIST&code=000303744&l=LV> (skatīts 06.05.2019)

² Darba autores veidots attēls. Avots: <https://www.lursoft.lv/lapsaext?act=URFINANLIST&code=000303744&l=LV> (skatīts 06.05.2019)

Nākošais koeficients, kas tiks apskatīts ir kopējo aktīvu apgrozījums. Rādītājs tiek aprēķināts neto apgrozījumu sadalot ar kopējiem aktīviem.

Rādītājs liecina par uzņēmuma resursu izmantošanas efektivitāti produkcijas ražošanas un realizācijas nolūkā.¹

Pārāk zems koeficients parāda, ka investīcijas uzņēmumā ir bijušas pārāk lielas un nepieciešams likvidēt daļu pamatlīdzekļu un krājumu, kas dotu iespēju uzlabot uzņēmuma likviditāti. Ļoti augsts aktīvu apgrozījuma koeficients var norādīt arī uz to, ka uzņēmumam ir jāiegulda papildus līdzekļi aktīvos, lai izturētu konkurenci. Svarīgi ir pievērst uzmanību šī rādītāja dinamikai, lai gan koeficienta vērtību būtiski var ietekmēt aktīvu apjoma izmaiņa. Šai izmaiņai vajadzētu pievērst īpašu uzmanību pirms izdarīt secinājumus par uzņēmuma darbības uzlabošanu vai pasliktināšanos.²

3.12.att. Kopējo aktīvu apgrozījums SIA “Gaujas Koks” un vidēji kokapstrādes nozarē no 2013.gada līdz 2017.gadam³

Aplūkojot kopējo aktīvu apgrozījumu SIA “Gaujas Koks” un kokapstrādes nozarē var redzēt, ka līdz 2016.gadam šis rādītājs bija augstāks kā vidēji nozarē (skat.3.12.att.). 2013.gadā uzņēmumam šis rādītājs bija 2,11, kas ir ļoti labi, bet uzņēmumam bija vismazākie kopējie aktīvi.

¹ Praude, V. *Finanšu instrumenti*. Rīga: Burtene, 2010. 375 lpp.

² Lursoft uzņēmumu datu bāze, SIA “Gaujas Koks” finanšu analīze no 2013.gada līdz 2017.gadam. Pieejams: <https://www.lursoft.lv/lapsaext?act=URFINANLIST&code=000303744&l=LV> (skatīts 06.05.2019)

³ Darba autores veidots attēls. Avots: <https://www.lursoft.lv/lapsaext?act=URFINANLIST&code=000303744&l=LV> (skatīts 06.05.2019)

2017.gadā nozares vidējais rādītājs ir augstāks kā apskatāmā uzņēmuma rādītājs, jo uzņēmumam krītas neto apgrozījums, bet pieaug kopējie aktīvi, tāpēc rādītājs samazinās.

Kopumā aktivitātes rādītāji SIA “Gaujas Koks” ir ļoti līdzīgā apmērā kā tas ir vidēji kokapstrādes nozarē.

Apskatāmais uzņēmums SIA “Gaujas Koks” apskatot visus rādītājus ir virs nozares rādītājiem, kas ir vērtējams pozitīvi.

SECINĀJUMI

1. Finanšu analīzes mērķis ir iegūt nepieciešamo informāciju uzņēmuma vadībai, lai nākotnē tiktu pieņemti pareizi lēmumi. Finanšu analīzes uzdevums ir raksturot uzņēmuma finansiālo stāvokli šobrīd un tā izmaiņu dinamiku, noteikt, kuri finanšu analīzes rādītāji uzņēmumam ir labā līmenī, bet kuri ir neapmierinoši.
2. Galvenie finanšu analīzes koeficienti ir kapitāla struktūras rādītāji, likviditātes rādītāji, rentabilitātes rādītāji, naudas plūsmas rādītāji, to interpretācija ļauj novērtēt uzņēmuma finansiālo stāvokli, salīdzināt ar vēsturiskajiem rādītājiem, salīdzināt ar konkurentu un nozares vidējiem rādītājiem.
3. Finanšu analīzes lietotāju loks ir ļoti plašs, tā nav svarīga ne tikai uzņēmuma vadībai, bet arī darījumu partneriem, kreditoriem, darbiniekiem, Valsts institūcijām, kas ļauj saprast, ka finanšu analīze ir svarīga visai sabiedrībai kopumā.
4. SIA “Gaujas Koks” debitoru īpatsvars kopējos aktīvos ir ļoti mazs, uzņēmums veiksmīgi pārvalda savus parādniekus, 2017.gadā no kopējiem aktīviem debitoru parādi sastādīja 13,59%.
5. Krājumu īpatsvars kopējos aktīvos uzņēmumam ir pārāk liels, uzņēmums nespēj realizēt tik daudz produkcijas cik saražo. 2017.gadā krājumi kopējos aktīvos sastādīja 20,10%.
6. Uzņēmums nesamazina kopējo saistību īpatsvaru pasīvā, bet ir ar tendenci palielināt pašu kapitālu uz nesadalītās peļņas rēķina, katru gadu pilnā apmērā peļņu atstāj kā nesadalītu. Uzņēmums efektīvi izmanto iespēju palielināt pašu kapitālu uz reinvestētās peļņas rēķina un tas liecina, ka uzņēmums paaugstina savu finansiālo stabilitāti. Kā arī liecina par uzņēmuma tālākas attīstības iespējām.
7. Kapitāla struktūras rādītāji uzņēmumam SIA “Gaujas Koks” ir ar pozitīvu tendenci, pašu kapitāla koeficients pieaug, saistību koeficients un finanšu svira samazinās. Uzņēmumam ir laba finansiālā stabilitāte, uzņēmums ar katru gadu aug.
8. Apgrozāmo līdzekļu posteņiem – krājumi, debitori un nauda – jābūt pietiekami sabalansētā apmērā, lai likviditātes rādītāji būtu labā līmenī. SIA “Gaujas Koks” ir pietiekami sabalansēti apgrozāmo līdzekļu posteņi, krājumi 2017.gadā aizņem 41,34% no kopējiem apgrozāmajiem līdzekļiem, debitori 27,96% un nauda 30,70%.
9. Absolūtās likviditātes koeficients uzņēmumam ir ļoti augsts, kas kopumā ir negatīvi, jo tas liecina, ka uzņēmums neefektīvi izmanto pieejamos naudas līdzekļus. Tas vērtējams

- neviennozīmīgi, jo rādītājs tiek aprēķināts uz konkrētu datumu, kas neparāda uzņēmuma patieso darbību, jo naudas līdzekļu apmērs uzņēmumā regulāri mainās.
10. Likviditātes rādītāji vērtē uzņēmuma maksātspēju, novērtē vai uzņēmums spēj savlaicīgi un pilnā apmērā segt savas īstermiņa saistības uz apgrozāmo līdzekļu rēķina. Uzņēmuma SIA “Gaujas Koks” likviditātes rādītāji ir ļoti labā līmenī.
 11. Rentabilitātes rādītāji 2014.gadā un 2015.gadā uzņēmumam SIA “Gaujas Koks” bija samērā augstā līmenī. 2016.gadā strauji samazinoties peļņai, ko ietekmēja tādi peļņas vai zaudējuma aprēķina posteņi kā “Pārējās saimnieciskās darbības izmaksas” un “Procentu maksājumi un tamlīdzīgas izmaksas” būtiski krītas visi rentabilitātes rādītāji. 2017.gadā rādītāji nedaudz uzlabojas.
 12. 2017.gadā pamatdarbības neto naudas plūsmas un aizņemtā kapitāla attiecības koeficients pieaug līdz 0,84, kas parāda to, ka uzņēmums gandrīz pilnā apmērā ir spējīgs samaksāt savas kopējās saistības. Citus gadus šis rādītājs nav tik augsts.
 13. SIA “Gaujas Koks” 2017.gadā kokapstrādes nozarē ieņem piekto vietu pēc neto apgrozījuma, kas liecina, ka uzņēmums savā nozarē strādā veiksmīgi un ir ar lielu konkurētspēju.
 14. Kapitāla struktūras rādītāji uzņēmumā un kokapstrādes nozarē “Zāģēšana, ēvelēšana, impregnēšana” ir ļoti līdzīgi, uzņēmumiem nozarē ir maza vajadzība pēc aizņemtā kapitāla, uzņēmumi spēj sevi finansēt no pašu līdzekļiem. SIA “Gaujas Koks” finanšu sviras rādītājs ir labākā līmenī kā tas ir nozarē.
 15. Likviditātes rādītāji kokapstrādes nozarē “Zāģēšana, ēvelēšana, impregnēšana” ir diezgan sliktā līmenī, uzņēmuma SIA “Gaujas Koks” rādītāji ir būtiski virs vidējā rādītāja. Tas nozīmē, ka apskatāmais uzņēmums savā nozarē strādā ļoti veiksmīgi.
 16. Rentabilitātes rādītāji vidēji nozarē ir ļoti zemā līmenī, uzņēmumi strādā ar zaudējumiem, tāpēc rādītāji ir negatīvi. SIA “Gaujas Koks” šie rādītāji ir krietni augstāki.
 17. Aktivitātes rādītāji SIA “Gaujas Koks” ir ļoti līdzīgā apmērā kā tas ir vidēji kokapstrādes nozarē.

PRIEKŠLIKUMI

1. Uzņēmumam ir augsti likviditātes rādītāji, kurus būtiski ietekmē naudas līdzekļi. Uzņēmuma vadībai vajadzētu ieguldīt šos līdzekļus uzņēmuma darbībā, jo uzņēmums neefektīvi izmanto brīvos naudas līdzekļus. Naudas līdzekļu efektīvākai izmantošanai nevajadzētu ietekmēt maksātspēju, jo uzņēmumam ir daudz apgrozāmo līdzekļu, tāpēc naudas līdzekļus izmantot efektīvāk būtu ieteicams.
2. Uzņēmuma lielāko neto apgrozījuma daļu sastāda eksportētais materiāls, tāpēc uzņēmuma viens no lielākajiem riskiem ir valūtas risks. Uzņēmuma peļņu 2016.gadā būtiski ietekmē zaudējumi no valūtas kursa samazināšanās. Tāpēc ieteiktu uzņēmumam jaunus līgumus slēgt eiro valūtā, līdz ar to valūtas kurss neietekmētu uzņēmuma peļņu un kopējos finansiālos rādītājus.
3. SIA “Gaujas Koks” peļņu ietekmēja pārējo saimniecisko darbību izmaksu straujais pieaugums, būtiski pieauga pārdošanas izdevumi, kas sevī ietver maksājumus par materiālu glabāšanu ostā. Lai šos izdevumus samazinātu darba autore iesaka uzņēmumam neglabāt tik daudz produkcijas ostā, bet savās noliktavās, kas būtiski samazinātu izmaksas.
4. Lai uzņēmums nebūtu tik atkarīgs no darbaspēka, darba autore iesaka samazināt nepieciešamību pēc darbaspēka resursiem, iegādāties vairāk pamatlīdzekļu, kas būtiski atvieglotu ražošanas procesu, un samazinātu personāla izmaksas, kas arī uzlabotu peļņu un rentabilitātes rādītājus.
5. Uzņēmumam ir lieli krājumi, kas šajā nozarē nav pārāk pozitīvi vērtējams, jo produkcija ar laiku bojājas, kļūst mazāk vērtīga un to ir arvien grūtāk realizēt. Tāpēc ieteiktu uzņēmumam meklēt jaunus klientus, lai neveidojas tik liels krājumu daudzums, kas būtiski uzlabos arī naudas plūsmu.

IZMANTOTĀ LITERATŪRA UN AVOTI

1. LR likums “Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu likums” pieņemts 22.10.2015
2. Grigorjeva, R., Jesemčika A., Leibus, I., Svarinska, A. *Finanšu grāmatvedība*. Rīga: Izglītības soļi, 2004. 245 lpp.
3. Praude, V. *Finanšu instrumenti*. Rīga: Burtene, 2010. 486 lpp.
4. Rurāne, M. *Finanšu pārvaldība un analīze*. Rīga: Izdevniecība Avots, 2019. 258 lpp.
5. Rurāne, M. *Uzņēmuma finanses*. Rīga: Jumava, 2007. 266 lpp.
6. Rurāne, M. *Finanšu menedžments*. Rīga: Rīgas Starptautiskā ekonomikas un biznesa administrācijas augstskola, 2006, 384 lpp.
7. Saksonova, S. *Finanšu informācijas un pārskatu praktiskā izmantošana uzņēmumu finanšu lēmumu pieņemšanā*. Rīga: Info Tilts, 2012. 313 lpp.
8. Subatnieks, K. *Komerccabiedrības naudas plūsma*. Rīga: Drukātava, 2008. 99 lpp.
9. Šneidere, R., *Finanšu analīzes metodes uzņēmuma maksātspējas prognozēšanai*. Rīga: Lietišķās informācijas dienests, 2009. 231 lpp.
10. Zariņa, V., Strēle, I. *Finanšu plānošana uzņēmumā*. Rīga: Lietišķās informācijas dienests, 2009. 105 lpp.
11. Steven M, Bragg. *Financial Analysis*. AccountingTools, Inc. 2014. 325 lpp.
12. Jim O’Hare. *Analyzing Financial Statements for Non-Specialists* London; New York, NY: Routledge, 2013 (e-grāmata).
13. Lursoft uzņēmumu reģistra datu bāze – SIA “Gaujas Koks” finanšu analīze no 2013.gada līdz 2017.gadam. Pieejams: <https://www.lursoft.lv/lapsaext?act=URFINANLIST&code=000303744&l=LV> (skatīts 06.05.2019)
14. Analyze Cash Flow the Easy Way. Pieejams: <https://www.investopedia.com/articles/stocks/07/easycashflow.asp> (skatīts 10.05.2019)
15. Latvijas biznesa gada pārskats 2017. Pieejams: <https://www.firmas.lv/lbgpp/2018/raksti/kokapstrade> (skatīts 29.04.2019)
16. Latvijas biznesa gada pārskats 2016. Pieejams: <https://www.firmas.lv/lbgpp/2017/raksti/1000000440370> (skatīts 29.04.2019)
17. SIA “Gaujas Koks” mājaslapa. Pieejams: <http://gk.lv/lv/galvena/> (skatīts 09.05.2019)
18. Uzņēmuma SIA “Gaujas Koks” nepublicētie materiāli
19. SIA “Gaujas Koks” gada pārskats par 2013.gadu

20. SIA "Gaujas Koks" gada pārskats par 2014.gadu
21. SIA "Gaujas Koks" gada pārskats par 2015.gadu
22. SIA "Gaujas Koks" gada pārskats par 2016.gadu
23. SIA "Gaujas Koks" gada pārskats par 2017.gadu
24. Materiāli no "Komerksabiedrību finanšu stāvokļa analīze" mācību kursa

PIELIKUMI

SIA "Gaujas Koks" bilances aktīvs 2013.-2017.gads

Aktīvs	2013	2014	2015	2016	2017
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Pamatlīdzekļi					
Zemes gabali, ēkas un būves un ilggadīgie stādījumi	10 698 476	10 440 142	10 193 666	9 929 336	13 952 713
Iekārtas un mašīnas	4 227 169	4 380 222	4 698 030	5 029 122	5 344 215
Pārējie pamatlīdzekļi un inventārs	86 788	76 954	54 305	93 570	147 343
Pamatlīdzekļu izveidošana un nepabeigto celtniecības objektu izmaksas	145 297	243 152	566 970	2 034 599	2 363 471
Avansa maksājumi par pamatlīdzekļiem	20 000	38 522	223 072	73 760	75 196
Pamatlīdzekļi kopā	15 177 730	15 178 992	15 736 043	17 160 387	21 882 938
Krājumi					
Izejvielas, pamatmateriāli un palīgmateriāli	236 928	2 342 918	1 832 530	1 269 403	1 598 894
Gatavie ražojumi un preces pārdošanai	3 179 556	6 843 937	7 989 205	8 317 195	6 930 628
Avansa maksājumi par precēm	7 030	23 720	106 685	14 926	32 311
Krājumi kopā	3 423 514	9 210 575	9 928 420	9 601 524	8 561 833
Debitori					
Pircēju un pasūtītāju parādi	4 581 411	3 678 645	3 815 204	5 554 613	5 298 095
Citi debitori	91 199	109 125	50 265	832 026	454 978
Nākamo periodu izmaksas	22 173	23 179	27 632	44 561	36 889
Debitori kopā	4 694 783	3 810 949	3 893 101	6 431 200	5 789 962
Nauda	3 135 516	1 823 540	8 406 067	5 017 681	6 356 524
Apgrozāmie līdzekļi kopā	11 253 813	14 845 064	22 227 588	21 050 405	20 708 319
Aktīvu kopsumma	26 431 543	30 024 056	37 963 631	38 210 792	42 591 257

SIA "Gaujas Koks" bilances pasīvs 2013.-2017.gads

Pasīvs	2013	2014	2015	2016	2017
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Pašu kapitāls					
Akciju vai daļu kapitāls (pamatkapitāls)	1 558 045	1 558 045	1 558 044	1 558 044	1 558 044
Rezerves:					
a) sabiedrības statūtos noteiktās rezerves	2 952	2 952	2 953	2 953	2 953
Nesadalītā peļņa:					
a) iepriekšējo gadu nesadalītā peļņa	12 333 360	16 613 523	21 263 506	26 995 527	29 201 900
b) pārskata gada nesadalītā peļņa	4 280 163	4 649 983	5 009 973	2 206 373	3 224 695
Pašu kapitāls kopā	18 174 520	22 824 503	27 834 476	30 762 897	33 987 592
Kreditori					
Ilgtermiņa kreditori					
Citi aizņēmumi	626 149	1 168 114	1 085 313	0	0
Aizņēmumi no kredītiestādēm	0	0	0	0	0
Parādi piegādātājiem un darbuzņēmējiem	0	0	0	0	0
Atliktā nodokļa saistības	638 300	688 660	722 048	0	0
Ilgtermiņa kreditori kopā	1 264 449	1 856 774	1 807 361	0	0
Īstermiņa kreditori					
Aizņēmumi no kredītiestādēm	656 290	0	3 891 633	1 991 911	4 758 574
Citi aizņēmumi	2 972 669	2 032 355	1 207 286	2 358 051	712 586
No pircējiem saņemtie avansi	733 387	23 616	269 465	1 078	21 643
Parādi piegādātājiem un darbuzņēmējiem	1 747 870	2 244 797	1 996 568	1 872 790	1 846 313
Nodokļi un valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas	268 947	342 887	299 859	341 547	265 570
Pārējie kreditori	228 852	242 940	283 450	321 955	260 768
Nākamo periodu ieņēmumi	0	0	0		
Citi uzkrājumi	281 286	308 976	373 533	471 350	
Uzkrātās saistības	103 273	147 208	0	89 213	738 211
Īstermiņa kreditori kopā	6 992 574	5 342 779	8 321 794	7 447 895	8 603 665
Kreditori kopā	8 257 023	7 199 553	10 129 155	7 447 895	8 603 665
Pasīvu kopsumma	26 431 543	30 024 056	37 963 631	38 210 792	42 591 257

SIA "Gaujas Koks" peļņas vai zaudējumu aprēķins 2013.-2017.gads

Peļņas vai zaudējumu aprēķins	2013	2014	2015	2016	2017
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
Neto apgrozījums	55 748 384	55 854 324	59 899 767	65 794 604	60 837 807
Pārējie saimnieciskās darbības ieņēmumi	212 053	302 546	80 147	133 900	1 039 162
Gatavās produkcijas un nepabeigto ražojumu krājumu izmaiņas	1 569 725	3 630 912	1 145 267	327 991	-1 302 261
Materiālu izmaksas:					
a) izejvielu un palīgmateriālu izmaksas	-39 077 488	-41 412 613	-40 790 058	-44 335 968	-40 577 572
Materiālu izmaksas kopā	-39 077 488	-41 412 613	-40 790 058	-44 335 968	-40 577 572
Personāla izmaksas:					
a) atlīdzība par darbu	-4 500 807	-5 060 398	-5 284 558	-6 360 754	-5 425 537
b) valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas	-1 080 116	-1 186 927	-1 228 845	-1 491 594	-1 281 516
Personāla izmaksas kopā	-5 580 923	-6 247 325	-6 513 403	-7 852 348	-6 707 053
Līdzekļu un vērtību norakstīšana:					
a) pamatlīdzekļu un nemateriālo ieguldījumu nolietojums un norakstīšana	-2 522 639	-2 065 993	-2 193 562	-2 336 329	-2 536 308
b) saubīgo debitoru norakstīšana	-45 069	0	-4 467	-2 519	0
Pārējās saimnieciskās darbības izmaksas	-5 319 241	-4 861 229	-5 891 307	-7 467 444	-6 885 574
Pārējie procentu ieņēmumi un tamlīdzīgi ieņēmumi	8 099	336 176	220 725	151 983	153 964
Procentu maksājumi un tamlīdzīgas izmaksas	-24 041	-19 369	-21 228	-1 873 535	-637 347
Peļņa vai zaudējumi pirms ārkārtas posteņiem un nodokļiem	4 968 860	5 517 429	5 931 881	2 540 335	3 384 818
Peļņa vai zaudējumi pirms nodokļiem	4 968 860	5 517 429	5 931 881	2 540 335	3 384 818
Uzņēmumu ienākuma nodoklis par pārskata gadu	-658 765	-783 932	-852 032	-333 962	-160 123
Atliktais nodoklis	-9 520	-50 360	-33 388	0	0
Pārējie nodokļi	-20 424	-33 154	-36 488	0	0
Pārskata gada peļņa vai zaudējumi	4 280 151	4 649 983	5 009 973	2 206 373	3 224 695

Bakalaura darbs „SIA “Gaujas Koks finanšu analīze” izstrādāts LU Biznesa, vadības un ekonomikas fakultātē.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie informācijas avoti un iesniegtā darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

Autors: _____ .
(paraksts) (paraksta atšifrējums) (datums)

Rekomendēju / nerekomendēju darbu aizstāvēšanai

Vadītāja: M.ekon., lektore Larisa Bule _____ .
(paraksts) (datums)

Recenzents: prof. Svetlana Saksonova

Darbs iesniegts LU Biznesa, vadības un ekonomikas fakultātes Studiju centrā

Dekāna pilnvarotā persona:

metodiķe _____ .
(paraksts) (paraksta atšifrējums) (datums)

Darbs aizstāvēts _____ gala pārbaudījuma komisijas sēdē _____ .
bakalaura / maģistra / valsts

Komisijas sekretārs(e): _____ .
(paraksts) (paraksta atšifrējums) (datums)